

การเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่

5.1 สภาพพื้นที่ลุ่มน้ำและลักษณะทางอุทกวิทยา

พื้นที่ของเมืองหาดใหญ่ ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มระหว่างคลอง 2 คลอง คือ คลองอู่ตะเภา ซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของตัวเมือง และ คลองเตย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเมือง บริเวณพื้นที่ทางทิศตะวันออกของเมืองประกอบไปด้วย เทือกเขา ในขณะที่ทางทิศตะวันตกเป็นที่ราบ ส่วนพื้นที่ทางทิศเหนือของเมืองเป็นที่ราบลุ่มลาดต่ำลง จนจรดทะเลสาบสงขลา สำหรับทิศใต้ของเมืองเป็นเทือกเขา และเป็นต้นน้ำของคลองอู่ตะเภา

คลองอู่ตะเภาและคลองเตย เป็นคลองระบายน้ำหลักของเมืองหาดใหญ่ คลองอู่ตะเภา เป็นคลองธรรมชาติ รับน้ำจากพื้นที่ทางทิศตะวันตกและทิศใต้ของเมือง ส่วนคลองเตยนั้นเป็นคลองที่แยกสาขาออกจากคลองอู่ตะเภา ตรงบริเวณตำแหน่งที่ห่างจากตัวเมืองทางด้านทิศใต้ ประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วไหลคดเคี้ยวผ่านตัวเมืองทางฝั่งตะวันออก ก่อนที่จะมาบรรจบกับคลองอู่ตะเภา ที่ตำแหน่งห่างจากตัวเมืองประมาณ 6 กิโลเมตร ทางด้านทิศเหนือ สำหรับคลองห้วยและคลองเวียน เป็นลำน้ำสาขาของคลองเตย และไหลมาบรรจบกับคลองเตยบริเวณทางใต้ของตัวเมืองเล็กน้อย

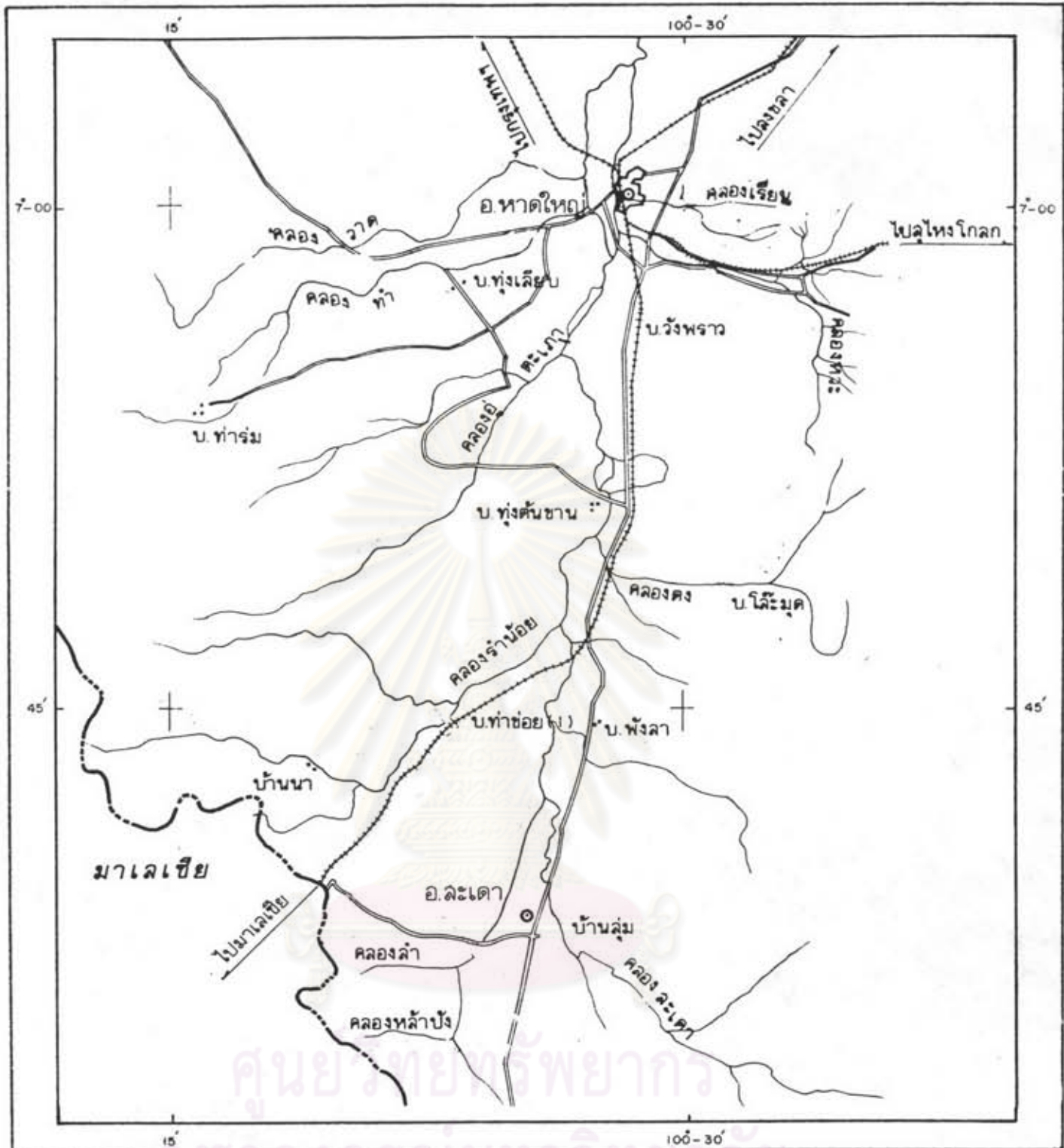
นอกจากนี้ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในเขตอำเภอสะเดา ยังมีลำน้ำสาขาต่าง ๆ ไหลลงมารวมกับคลองอู่ตะเภาอีก 5 สาขา ดังนี้คือ 1. คลองสะเดา 2. คลองพลับมัง 3. คลองลำ 4. คลองลำน้อย 5. คลองตง (แผนที่ 22)

5.1.1 พื้นที่รับน้ำ

พื้นที่รับน้ำที่จะระบายน้ำ เข้าไปสู่คลองระบายน้ำหลักของหาดใหญ่ ซึ่งได้แก่ คลองอู่ตะเภา และคลองเตย มี 5 พื้นที่ ดังนี้

1. คลองอู่ตะเภา มีขนาดของพื้นที่รับน้ำเท่ากับ 1,592.3 ตารางกิโลเมตร
2. คลองวาด มีขนาดของพื้นที่รับน้ำเท่ากับ 311.3 ตารางกิโลเมตร
3. คลองห้วย มีขนาดของพื้นที่รับน้ำเท่ากับ 124.2 ตารางกิโลเมตร
4. คลองเวียน มีขนาดของพื้นที่รับน้ำเท่ากับ 21.8 ตารางกิโลเมตร
5. คลองเปลว มีขนาดของพื้นที่รับน้ำเท่ากับ 22.6 ตารางกิโลเมตร

นอกจากนี้ยังมีพื้นที่รับน้ำซึ่งอยู่ในเขตชุมชนด้วย ได้แก่ พื้นที่ ก. เป็นบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันออกของทางรถไฟ ซึ่งเป็นบริเวณตลาด และย่านการค้าที่สำคัญของตัวเมือง มี

ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เมืองหาดใหญ่

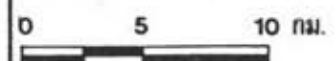
แสดง สภาพลุ่มน้ำบริเวณอำเภอหาดใหญ่และอำเภอสะเดา

สัญลักษณ์

- เขตประเทศ
- ทางรถไฟ
- /— ถนน
- /— ลำคลองแม่น้ำ

นาย อธิพงศ์ คุรุติลกันันท์
 สาขาวิชาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

มาตราส่วน 1:310,000

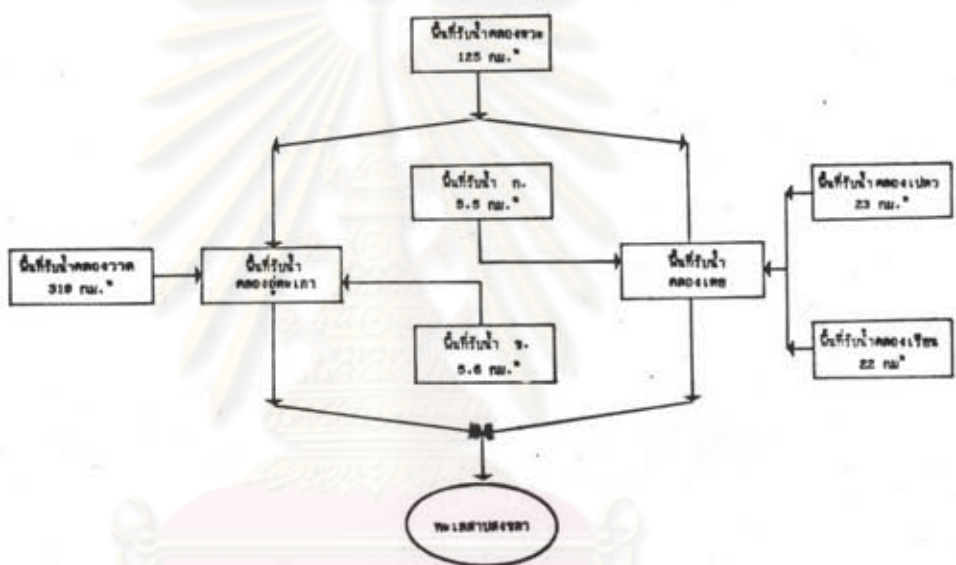
ที่มา กรมชลประทาน

แผนที่ 22

ขนาดพื้นที่รับน้ำ 5.5 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ ข. เป็นบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ มีขนาดพื้นที่รับน้ำประมาณ 5.6 ตารางกิโลเมตร (แผนที่ 23)

พื้นที่รับน้ำของคลองอู่ตะเภา คลองวาด และคลองห้วย จะระบายน้ำลงสู่คลองอู่ตะเภา ในขณะที่พื้นที่รับน้ำของคลองเรียน คลองเปาว คลองห้วย และบริเวณพื้นที่ ก. ระบายน้ำเข้าสู่ส่วนบนตรงกลาง และส่วนล่างของคลองเตยตามลำดับ น้ำหลาก (Flood runoff) จากพื้นที่รับน้ำคลองห้วยจะระบายน้ำเข้าสู่ทั้งคลองเตย และ คลองอู่ตะเภา ในอัตราส่วน 1 : 4 ส่วนน้ำหลากจากพื้นที่รับน้ำ ข. จะระบายน้ำผ่านสะพานรถไฟ ทางด้านทิศเหนือของตัวเมืองลงสู่คลองอู่ตะเภา แล้วไหลไปลงสู่ทะเลสาบในที่สุด (แผนภูมิที่ 11)

แผนภูมิที่ 11 แสดงทิศทางการไหลของน้ำจากเขื่อนบรรเทาน้ำห้วยเรียน

ที่มา : โครงการพัฒนาเมืองชลประทานโครงการพัฒนาระบบชลประทาน

สำหรับรายละเอียดของพื้นที่รับน้ำทั้ง 5 บริเวณนั้น มีดังต่อไปนี้

1. ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา

คลองอู่ตะเภา มีต้นน้ำเริ่มจากเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย อยู่ในท้องที่อำเภอสะเดา และเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดสตูล ในท้องที่อำเภอหาดใหญ่ มีลำน้ำหลายสายไหลมารวมกับคลองอู่ตะเภา เช่นเดียวกับในพื้นที่อำเภอสะเดา คลองอู่ตะเภาไหลผ่านอำเภอสะเดา อำเภอหาดใหญ่ (ซึ่งตั้งอยู่ในระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร ก่อนถึงทะเลสาบสงขลา) กิ่งอำเภอบางกล่ำ และไหลไปลงทะเลสาบสงขลาที่บ้านแหลมโพธิ์ มีความยาวรวมทั้งหมดประมาณ 90 กิโลเมตร มีพื้นที่รับน้ำฝนประมาณ 1,600 ตารางกิโลเมตร โดยวัดจากตัวเมืองขึ้นไปทางตอนเหนือของลุ่มน้ำ (บริเวณสถานีวัดน้ำของกรมชลประทาน หมายเลข X_{๑๑}) ตอนบนของพื้นที่รับน้ำเป็นเทือกเขาปกคลุมด้วยป่าดิบ ขณะที่ตอนล่างเป็นที่ราบ ประกอบด้วยสวนยางพาราและไร่ข้าว พื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา มีอ่างเก็บน้ำอยู่ 2 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำคลอง

แผนที่ 23
แสดงทิศทางการไหลของน้ำหลาก
ผ่านตัวเมืองภาคใต้

มาตราส่วน 1:75,000

จำไทร ขนาดความจุ 6,000,000 ลูกบาศก์เมตร และโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหลา ขนาดความจุ 25,000,000 ลูกบาศก์เมตร (อยู่ระหว่างการก่อสร้าง) และยังมีโครงการซึ่งได้ศึกษาวางแผนแม่บทไว้แล้ว คือ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองเรียน และโครงการอ่างเก็บน้ำคลองสะเดา¹

คลองอุตะเกา บริเวณที่ผ่านตัวเมืองหาดใหญ่ มีขนาดและความสามารถในการรับน้ำได้น้อย และไม่สามารถรับน้ำหลากทั้งหมดที่เกิดจากพื้นที่รับน้ำทางตอนเหนือขึ้นไป ประกอบกับสภาพที่ไม่เหมาะสมของคลอง คือ ฝั่งน้ำหรือตลิ่งบริเวณนอกเมืองทางเหนือน้ำนั้นมีระดับต่ำ ดังนั้นปริมาณน้ำที่เกินความสามารถของคลองจะรับได้ จะล้นตลิ่งด้านทิศตะวันออก ไหลผ่านที่ลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนาข้าว และไหลผ่านเขตพื้นที่เมือง ก่อนที่จะลงสู่ทะเลสาบสงขลา

การเกิดน้ำท่วมในเมืองหาดใหญ่ ส่วนใหญ่เกิดจากคลองอุตะเกา ดังนั้น ข้อมูลน้ำหลากของคลองอุตะเกาที่สถานี X_{44} จึงมีความสำคัญในการวิเคราะห์ทางอุทกวิทยามาก ในปีที่เกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่จะสังเกตได้ว่า ระดับน้ำและอัตราการไหลของน้ำจะสูงและรุนแรงมาก เช่น การเกิดอุทกภัยในปี 2516 น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ มีระดับความสูง 0.76 เมตร ระดับน้ำและอัตราการไหลของน้ำสูงสุดที่สถานี X_{44} จึงมีค่าสถิติสูงมากกว่าอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปีอื่น ๆ (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2510-2520) โดยมีระดับน้ำสูงถึง 7.045 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) และมีอัตราการไหลเท่ากับ 435 ลูกบาศก์เมตร/วินาที (ตารางที่ 49)

ตารางที่ 49 แสดงระดับน้ำ และอัตราการไหลสูงสุดของปีที่เกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่ ระหว่าง พ.ศ. 2510-2520

ปีน้ำ	วัน เดือน	ระดับน้ำ(ม.รทก.)	อัตราการไหล (ลบ.ม./วินาที)
2510	2 ธันวาคม	4.445	182
2515	24 พฤศจิกายน	5.415	318
2516	9 ธันวาคม	7.045	435
2518	24 ธันวาคม	5.895	343

ที่มา : กรมชลประทาน

สำหรับข้อมูลความถี่ของปริมาณน้ำหลากเป็นรายปีของคลองอุตะเกา วิเคราะห์โดยวิธีของ Gumbel² มีค่าเป็น 235, 281, 394, 468, 563 และ 633 ลูกบาศก์เมตร/วินาที สำหรับอัตราการไหลสูงสุดของน้ำที่คาบความถี่ 1.5, 2, 5, 10, 25 และ 50 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 50) และจากการศึกษาระดับน้ำท่วมในคลองอุตะเกาที่คาบ

¹สำนักงานชลประทานที่ 12 อำเภอหาดใหญ่

²สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, การศึกษาความเป็นไปได้สำหรับโครงการพัฒนาเมืองหลัก ฉบับที่ 5 เทศบาลเมืองหาดใหญ่, หน้า 5ง-4

ความถี่ต่าง ๆ โดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ซึ่งคำนวณจากอัตราการไหลของน้ำในคลองที่คาบความถี่ 2, 5, 10 และ 25 ปี ผลจากการคำนวณ พบว่า แม้แต่ที่คาบความถี่ 2 ปี ระดับน้ำในคลองอุตตะเภาก็ยังสูงกว่าสิ่งแม่้ำน้ำอยู่มาก อีกทั้งจากการวิเคราะห์ทางชลศาสตร์พบว่า คลองอุตตะเภามีความสามารถในการรับน้ำได้ประมาณ 110 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ซึ่งจากข้อมูลความถี่ของปริมาณน้ำหลาก ที่คาบความถี่ 1.5 ปี อัตราการไหลของน้ำในคลอง มีค่าประมาณ 235 ลูกบาศก์เมตร/วินาที แสดงให้เห็นว่าน้ำในคลองอุตตะเภาจะต้องท่วมเข้าไปในพื้นที่สองฝั่งคลองโดยตลอดแนวเกือบทุกปี

หมายเหตุ : ระดับน้ำในคลองอุตตะเภาที่คาบความถี่ต่าง ๆ พิจารณาได้จากแผนภูมิที่ 1 ในภาคผนวก ข.

2. คลองหvae

คลองหvaeเป็นลำน้ำสาขาของคลองเตย มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 125 ตารางกิโลเมตร คลองนี้ไหลมาจากทิศตะวันออก และมาเชื่อมกับคลองเตยที่บริเวณเหนือหน้าห่างจากเขตตัวเมืองขึ้นไปเล็กน้อย เนื่องจากคลองเตยมีความสามารถในการรับน้ำต่ำ ดังนั้นปริมาณน้ำส่วนใหญ่ของคลองหvaeจึงไหลลงสู่คลองอุตตะเภา แต่ทั้งนี้น้ำในคลองหvaeก็เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดน้ำท่วมในหาดใหญ่ตลอดแนวของคลองเตย ผลการวิเคราะห์ความถี่ของน้ำหลากของคลองหvae มีค่าดังนี้ อัตราการไหลสูงสุดสำหรับคาบความถี่ 2, 5, 10 และ 25 ปี มีค่าเป็น 130, 180, 211 และ 242 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ตามลำดับ

3. คลองวาด

คลองวาดเป็นลำน้ำสาขาของคลองอุตตะเภา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของคลองอุตตะเภา มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 310 ตารางกิโลเมตร มีอัตราการไหลของน้ำสูงสุดเป็น 273, 382, 445 และ 510 ลูกบาศก์เมตร/วินาที สำหรับคาบความถี่ 2, 5, 10 และ 25 ปี ตามลำดับ

4. คลองเรียน

คลองเรียนมีต้นน้ำเริ่มจากเทือกเขาทางทิศตะวันออกของตัวเมือง และเป็นลำน้ำสาขาของคลองเตย มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 22 ตารางกิโลเมตร น้ำจากคลองเรียนจะไหลเข้าสู่ตอนส่วนกลางของคลองเตย โดยมีเวลาก่อนที่น้ำจะมีอัตราการไหลสูงสุด (time to peak) ประมาณ 9 ชั่วโมง อัตราการไหลของน้ำสูงสุด สำหรับคาบความถี่ 2, 5 และ 10 ปี คิดเป็น 28, 39 และ 46 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ตามลำดับ

5. คลองเปลว

ลุ่มน้ำคลองเปลวตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของตัวเมือง ประกอบด้วยลำธารเล็ก ๆ หลายสาย ซึ่งไหลลงสู่คลองเตย น้ำจากคลองเปลวจะไหลเข้าสู่คลองเตย โดยมีเวลาก่อนที่น้ำจะมีอัตราการไหลสูงสุด ประมาณ 6 ชั่วโมง ที่คาบความถี่ 2, 5 และ 10 ปี

จะมีอัตราการไหลสูงสุดของน้ำเท่ากับ 39, 54 และ 64 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ตามลำดับ (ตารางที่ 50)

ตารางที่ 50 แสดงความถี่ของอัตราการไหลของน้ำหลากในลำน้ำต่าง ๆ บริเวณเมืองหาดใหญ่
หน่วย : ลูกบาศก์เมตร/วินาที

	พื้นที่รับน้ำ				
	1.5	2	5	10	25
อัตราไหลของน้ำสูงสุด					
1. คลองอู่ตะเภา	235	281	394	468	563
2. คลองห้วย	-	130	150	211	242
ระบายลงสู่คลองอู่ตะเภา	-	111.5	150	-	-
ระบายลงสู่คลองเตย	-	18.5	30	-	-
3. คลองวาด	-	273	382	445	510
4. คลองเรียน	-	28	39	46	-
ระบายลงสู่รางคอนกรีต ถนนราษฎร์อินดี	-	16	16	-	-
ระบายลงสู่คลองเตย	-	12	23	-	-
5. คลองเปลว	-	39	54	64	-

ที่มา : โครงการพัฒนาเมืองหลัก ฉบับที่ 5

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

5.1.2 ระดับน้ำของทะเลสาบสงขลา

ทะเลสาบสงขลาเป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,040 ตารางกิโลเมตร มีความกว้างจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 20 กิโลเมตร ความยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ประมาณ 75 กิโลเมตร มีความลึกโดยเฉลี่ยประมาณ 2-3 เมตร ความจุของปริมาณน้ำในทะเลสาบสงขลาโดยเฉลี่ย เท่ากับ 1,600 ล้านลูกบาศก์เมตร มีอาณาเขตของลุ่มน้ำอยู่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และ จังหวัดสงขลา น้ำที่ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลามีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ

1. ปริมาณน้ำฝนที่ตกลงสู่ทะเลสาบสงขลา
2. ปริมาณน้ำฝนที่ตกบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำรอบทะเลสาบ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 8,000 ตารางกิโลเมตร (ไม่รวมพื้นที่ของทะเลสาบ)
3. น้ำใต้ดิน เป็นน้ำฝนที่ตกลงบนผิวดินแล้วถูกซึมซับลงไปซึ่งอยู่ใต้ผิวดินที่มีระดับตื้น ๆ น้ำใต้ดินนี้จะค่อย ๆ ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา

จากลักษณะของน้ำทั้ง 3 ประเภท โดยเฉลี่ยรวมแล้วมีปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลาประมาณ 3,800 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี และเนื่องจากคลองอู่ตะเภาไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ดังนั้นระดับน้ำของทะเลสาบสงขลาจึงเป็นจุดควบคุมที่สำคัญ ต่อการไหลของน้ำในคลองอู่ตะเภาตอนบริเวณท้ายน้ำ จากการศึกษาของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) พบว่า ที่คาบความถี่ 2, 5, 10 และ 25 ปี ระดับน้ำสูงสุดในทะเลสาบ

สงขลาที่บริเวณปากคลองอู่ตะเภา มีค่าเท่ากับ 0.83 1.03 1.16 และ 1.32 เมตร
เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) ตามลำดับ^๓

5.2 ลักษณะของการเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่โดยทั่วไป

5.2.1 ประวัติของการเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่

หาดใหญ่มักจะมีอุทกภัยหรือน้ำท่วมเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา
ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นที่ลุ่ม มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ จึงทำให้เกิดน้ำท่วมขึ้นเป็นประจำ
ในฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

ครั้งแรกที่เกิดน้ำท่วมเมืองหาดใหญ่^๔ คือ ปีมะโรง พ.ศ.2459 มีระดับน้ำ
สูงประมาณ 2.0 เมตร น้ำท่วมในระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

ปี 2485 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ระหว่างเดือน
พฤศจิกายน-ธันวาคม ระดับน้ำสูงประมาณ 0.60 เมตร

ปี 2502^๕ เกิดน้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน
คิดเป็นมูลค่า 200,000 บาท

ปี 2504 น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ ทำให้มีผู้เสียชีวิต 8 คน ทรัพย์สินเสียหาย
มูลค่า 1,200,000 บาท

ปี 2505 น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม มีระดับ
น้ำสูงประมาณ 0.70 เมตร

ปี 2509 น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ระหว่างวันที่ 5-7 ธันวาคม ระดับน้ำสูง
ประมาณ 0.70 เมตร มูลค่าทรัพย์สินเสียหายประมาณ 1,200,000 บาท

ปี 2510 น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ในวันที่ 6 มกราคม มีระดับน้ำสูงประมาณ
70 เซนติเมตร สร้างความเสียหายประมาณ 2,700,000 บาท ซึ่งระหว่างวันที่ 5 ธันวาคม
2509 ถึงวันที่ 6 มกราคม 2510 นั้น น้ำได้ท่วมห่างกันเพียง 28 วัน

ปี 2515 เกิดน้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ ไม่ปรากฏจำนวนผู้เสียชีวิตหรือมูลค่า
ของทรัพย์สินที่เสียหาย

^๓จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าเมืองหาดใหญ่ สมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา รวบรวม,
2532

^๔สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, การศึกษาความเป็นไปได้สำหรับ
โครงการพัฒนาเมืองหลัก ฉบับที่ 5 เทศบาลเมืองหาดใหญ่, หน้า 5๖-15

^๕การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวสงขลา-หาดใหญ่,
หน้า 3:44

ปี 2516^๓ น้ำท่วมเมืองหาดใหญ่ มีระดับน้ำสูง ๐.76 เมตร เหนือระดับพื้นดิน ผลกระทบจากน้ำท่วมครั้งนี้ ภาครัฐบาลเสียหายมูลค่า 5,5๐๐,๐๐๐ บาท ภาคเอกชนเสียหายประมาณ 1,2๐๐,๐๐๐ บาท (เป็นค่าประมาณการ) ปรากฏจำนวนผู้เสียชีวิต 1 คน

ปี 2518 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม น้ำท่วมหาดใหญ่สูงประมาณ ๐.7๐ เมตร

ปี 2524 วันที่ 3 ธันวาคม น้ำท่วมหาดใหญ่ สูงประมาณ ๐.5๐ เมตร มีพื้นที่ได้รับผลกระทบประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร

ปี 2526 วันที่ 14 ธันวาคม เวลา ๐3.๐๐ น. น้ำท่วมหาดใหญ่มีระดับความสูงเฉลี่ยประมาณ ๐.6๐ เมตร

ปี 253๐ วันที่ 8 ธันวาคม น้ำท่วมหาดใหญ่บางส่วนของเมืองมีระดับน้ำเฉลี่ยสูงประมาณ ๐.4๐ เมตร ส่วนใหญ่พื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมเป็นพื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกของตัวเมือง

ปี 2531 วันที่ 21 พฤศจิกายน เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ในเมืองหาดใหญ่ มีระดับน้ำ สูงเป็นประวัติการณ์ ระดับความลึกของน้ำมีค่าเฉลี่ยประมาณ 1.43 เมตร สร้างความเสียหายให้กับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่อย่างทั่วถึง ครอบคลุมพื้นที่เกือบ 2๐ ตารางกิโลเมตร ประเมินค่าความเสียหายได้ไม่ต่ำกว่า 1,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

5.2.2 สภาพของอุทกภัยโดยทั่วไป

ก. สาเหตุโดยทั่วไป

สภาพของอุทกภัย หรือน้ำท่วมที่เกิดขึ้นตามปกติโดยทั่วไปในเมืองหาดใหญ่ มีสาเหตุมาจากปริมาณน้ำฝนที่ตกหนัก และสภาพภูมิประเทศอันเป็นที่ตั้งของเมืองเป็นที่ลุ่มต่ำ จึงกลายเป็นพื้นที่รับน้ำของคลองอู่ตะเภาและคลองเตย เมื่อเกิดเมืองหาดใหญ่ทำให้มีสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย และกลายเป็นสิ่งกีดขวางทางน้ำที่ไหลผ่าน ซึ่งเมื่อน้ำในคลองทั้งสองล้นตลิ่ง ก็ทำให้น้ำระบายออกได้ช้า เกิดเป็นอุทกภัยขึ้นในตัวเมือง ดังนั้นจึงสามารถสรุปสาเหตุของการเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่โดยทั่วไปได้ดังนี้

1. ฝนตกหนักแผ่เป็นบริเวณกว้าง บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา และคลองห้วย หรือลำน้ำสาขา
2. ฝนตกหนักในบริเวณเมืองหาดใหญ่โดยตรง

3. เมืองภาคใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นที่น้ำท่วมอยู่เสมอ โดยธรรมชาติ
4. การก่อสร้างอาคาร ถนน โดยการถมที่ ซึ่งเคยเป็นทางระบายน้ำหรือหนอง บึง ทำให้เกิดขวางทางน้ำไหลแต่เดิม
5. ระบบระบายน้ำของเมืองยังไม่เพียงพอ นอกจากที่วางระบายน้ำในเทศบาลเมืองภาคใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นรางแบบเปิด ชะงักต่าง ๆ ถูกทิ้งลงไปได้ง่าย ทำให้เกิดการอุดตัน เมื่อถึงฤดูฝน มีน้ำท่วม ก็มีผลทำให้สภาพน้ำท่วมรุนแรงยิ่งขึ้น

ข. พื้นที่น้ำท่วม

น้ำท่วมที่เกิดขึ้นในเมืองภาคใหญ่ตามปกติ แบ่งออกได้เป็น 2 พื้นที่ คือ

1. พื้นที่ฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ
2. พื้นที่ฝั่งตะวันออกของทางรถไฟ

สภาพน้ำท่วมทางเขตตะวันตก เกิดขึ้นจากคลองอู่ตะเภา และในเขตตะวันออกเกิดขึ้นจากคลองเตยและลำน้ำสาขาของคลองเตย คือ คลองห้วย คลองเวียน และคลองเปลา

พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากคลองอู่ตะเภา ทั้งนี้เนื่องจากในระหว่างฤดูฝน น้ำในคลองอู่ตะเภาไหลล้นฝั่งออกมา ก่อให้เกิดภาวะน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตกของเมือง โดยทั่วไปน้ำในลำคลองที่ล้นฝั่งด้านซ้ายมือ จะเกิดขึ้นในบริเวณทางใต้ของตัวเมือง โดยน้ำจะไหลเข้าสู่ที่ราบลุ่มตามแนวของลำคลอง การที่น้ำล้นฝั่งออกมาได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ที่พัฒนาแล้วตามแนวถนนเพชรเกษม และนอกจากนี้ยังมีน้ำล้นทางฝั่งขวาของคลองทางด้านเหนือและด้านใต้ของเมือง ก่อให้เกิดน้ำท่วมบนพื้นที่ที่พัฒนาแล้วในบริเวณนั้นอีกด้วย ส่วนบริเวณตอนกลางของเมือง ด้านฝั่งขวาของคลองมีระดับผิวดินค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับส่วนเหนือและส่วนใต้ของเมือง ดังนั้นปัญหา น้ำท่วมจึงไม่เกิดขึ้นบ่อย

พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากคลองเตย เนื่องจากการระบายน้ำของเมืองในเขตตะวันออก (ด้านทิศตะวันออกของทางรถไฟ) ซึ่งเป็นเขตของตลาดและย่านการค้าที่สำคัญขึ้นอยู่กับคลองเตยซึ่งรับน้ำมาจากคลองห้วย คลองเวียน และคลองเปลา สำหรับน้ำในคลองห้วยนั้น ประมาณร้อยละ 20 จะไหลระบายเข้าสู่คลองเตย โดยมีอัตราการไหลของน้ำเท่ากับ 18.5 และ 30 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ที่คาบความถี่ 2 และ 5 ปี ตามลำดับ ส่วนปริมาณน้ำที่เหลือจะระบายลงสู่คลองอู่ตะเภาด้วยอัตราการไหลของน้ำประมาณ 111.5 และ 150 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ที่คาบความถี่ 2 และ 5 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 50)

สำหรับปริมาณน้ำที่มาจากคลองเวียน จะถูกกั้นไว้ด้วยรางคอนกรีตเปิดซึ่งวางไว้ตามแนวฝั่งตะวันออกของถนนราษฎร์ยินดี (ถนนสามสิบเมตร) รางคอนกรีตมีความ

สามารถในการรับน้ำได้ประมาณ 16 ลูกบาศก์เมตร/วินาที น้ำที่ไหลในรางคอนกรีตสุดท้ายจะระบายลงสู่คลองเตยทางด้านเหนือของเมือง และสำหรับน้ำที่เกินจากความสามารถของคลอง จะถูกระบายลงสู่คลองเตย ด้วยอัตราการไหลของน้ำเท่ากับ 12 และ 23 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ที่คาบความถี่ 2 และ 5 ปี ตามลำดับ โดยจะไหลลงสู่คลองเตยทางด้านทิศใต้ของเมือง สำหรับระดับน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในคลองเตยนั้น จากการศึกษาของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) พบว่า แม้แต่ที่คาบความถี่ 2 ปี คลองเตยก็ยังไม่สามารถจะระบายน้ำได้ทัน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมขังอยู่เสมอเกือบทุกปีในเมืองหาดใหญ่ ซึ่งจะเห็นได้จากบริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม สำหรับคาบความถี่ 2 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้กับแนวคลองเตยมากกว่าคลองอู่ตะเภา โดยพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองที่ถูกน้ำท่วมบริเวณใหญ่ ๆ จะมีอยู่ 4 บริเวณ คือ

1. บริเวณด้านเหนือของตัวเมือง ทั้งสองฟากทางรถไฟด้านทิศตะวันตก และทิศตะวันตก ระหว่างคลองอู่ตะเภา กับคลองเตย
2. บริเวณพื้นที่ย่านใจกลางเมืองทั้งสองฝั่งของคลองเตย
3. บริเวณด้านทิศใต้ของตัวเมือง ระหว่างคลองเตยและคลองอู่ตะเภา
4. บริเวณด้านทิศตะวันตกของตัวเมือง ด้านเหนือและด้านใต้ของถนนเพชรเกษม (แผนที่ 24)

สำหรับบริเวณพื้นที่น้ำท่วม ในคาบความถี่ 5 และ 10 ปี จะครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งหมดของเมืองหาดใหญ่ ยกเว้นบริเวณสองฟากถนนเพชรเกษมด้านฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ บริเวณด้านทิศตะวันออกของตัวเมือง ตรงบริเวณพื้นที่ระหว่างถนนราษฎร์ยินดี กับถนนกาญจนวนิช บริเวณด้านใต้ของถนนศรีภูวนารถบางส่วน และบริเวณด้านทิศเหนือของถนนเพชรเกษม ทางฝั่งตะวันออกของคลองเตย (แผนที่ 25)

หมายเหตุ : ระดับน้ำในคลองเตย ที่คาบความถี่ต่าง ๆ พิจารณาได้จากแผนภูมิที่ 2 ในภาคผนวก ข.

ค. ผลกระทบที่เกิดจากภาวะน้ำท่วมโดยทั่วไป
ภาวะน้ำท่วมในเมืองหาดใหญ่ โดยปกติมักก่อให้เกิดผลกระทบโดยทั่วไปค่อนข้างรุนแรง ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีอาทิ เช่น ผลกระทบทางด้านสังคม ได้แก่ ความเดือดร้อนต่อชีวิตประจำวันของประชาชน การจราจรติดขัด ปัญหาทางด้านสาธารณสุข และความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ ส่วนในทางเศรษฐกิจ ผลเสียของน้ำท่วมประกอบด้วยความเสียหายที่มีต่อ ถนน ร้านค้า อาคารพาณิชย์ และสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ตลอดจนการสูญเสียโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น ร้านค้าต้องปิดชั่วคราว หรือธุรกิจการค้าต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักลง เป็นต้น

ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เมืองหาดใหญ่

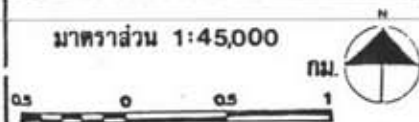
แสดง บริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม สำหรับคาบความถี่ 2 ปี

สัญลักษณ์

- บริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม
- ลำคลอง
- ถนน
- ทางรถไฟ

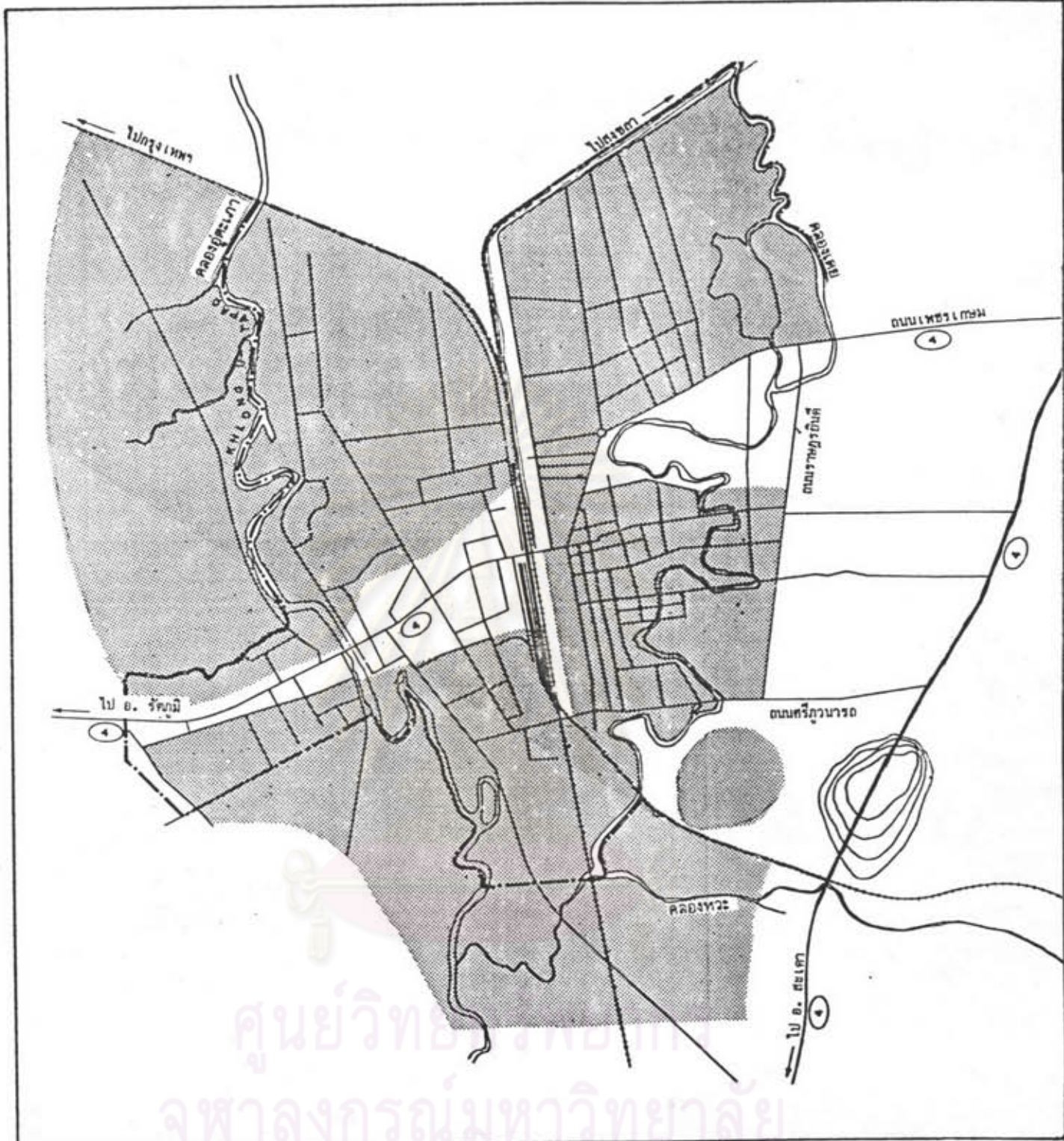
นาย อีรพงศ์ ครอบดีกานันท์
 สาขาวิชาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

มาตราส่วน 1:45,000

ที่มา โครงการพัฒนาเมืองหลัก สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ

แผนที่ 24

ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เมืองหาดใหญ่

แสดง บริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม สำหรับคาบความถี่ 5 และ 10 ปี

สัญลักษณ์

- บริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม
- ลำคลอง
- ถนน
- ทางรถไฟ

นายธีรพงศ์ คุรองดิถานันท์
 สาขาวิชาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

มาตราส่วน 1:45,000

ปัญหาหรือผลเสียหายที่สำคัญ อันเกิดจากภาวะน้ำท่วม บริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของเมือง สรุปได้ดังนี้

1. พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันออกของทางรถไฟ

1.1 ภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ระหว่างถนนศรีภูวนารถทางทิศใต้ ถนนราชบุรียี่นดีทางทิศตะวันออก และถนนแสงศรีทางทิศเหนือ เกิดจากน้ำหลากล้นตลิ่งมาจากคลองเตย บริเวณนี้ประกอบด้วยย่านพาณิชย์กรรม และย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่น ผลเสียหายจากน้ำท่วมที่มีต่อกิจการทางด้านพาณิชย์กรรมไม่รุนแรงนัก เนื่องจากน้ำท่วมมีระยะเวลาไม่นาน ประกอบกับระดับความสูงของน้ำมีไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม สำหรับผลกระทบที่มีต่อการจราจรนั้นมีมากพอสมควร โดยเฉพาะในถนนที่มีปริมาณการจราจรสูง เช่น ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1, 2 และ 3 ถนนเพชรเกษม ถนนแสงศรี ถนนสุขสารรังสรรค์ ถนนราชบุรียี่นดี และถนนศรีภูวนารถ

1.2 ภาวะน้ำท่วมในบริเวณระหว่างถนนเพชรเกษม ถนนรักการ และทางรถไฟไปสงขลา เกิดจากน้ำหลากที่ล้นตลิ่งมาจากคลองเตย มักจะมีระดับน้ำท่วมสูงและมีระยะเวลานาน 1-2 วัน ผลเสียหายจากภาวะน้ำท่วมในพื้นที่นี้ไม่รุนแรงนัก ในการเกิดภาวะน้ำท่วมโดยทั่วไป เพราะพื้นที่น้ำท่วมเป็นย่านที่อยู่อาศัยเบาบาง

2. พื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของทางรถไฟ

2.1 ภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ด้านทิศใต้ของตัวเมือง ซึ่งถูกล้อมรอบด้วยทางรถไฟ 2 สาย รวมทั้งคลองเตยและคลองอู่ตะเภา ผลกระทบจากน้ำท่วมบริเวณพื้นที่นี้มีไม่มาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย และมีย่านที่อยู่อาศัยเบาบาง แต่ผลเสียหายจะเกิดขึ้นต่อการจราจรบนถนนพลนิชัยบ้าง แต่ไม่มากนัก เนื่องจากมีปริมาณการจราจรต่ำ

2.2 ภาวะน้ำท่วมบริเวณทางเหนือของเมือง ระหว่างทางรถไฟ กับคลองอู่ตะเภา บริเวณนี้ประกอบด้วย ย่านที่อยู่อาศัยเบาบาง และมีย่านอุตสาหกรรมขนาดเล็กอยู่ติดกับคลองอู่ตะเภา โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ อยู่ในที่ลุ่ม และต้องป้องกันน้ำท่วมกันเอง โดยการถมที่ หรือสร้างกำแพงกันน้ำ ทำให้ได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ถนนในบริเวณดังกล่าวก็ถูกน้ำท่วมด้วยเช่นกัน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการคมนาคม

2.3 ภาวะน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตกของคลองอู่ตะเภา (บริเวณหาดใหญ่ใน) เกิดจากน้ำหลากมาจากคลองอู่ตะเภา โดยทั่วไปแล้วภาวะน้ำท่วมมักจะเกิดขึ้นอยู่ในระยะเวลาประมาณ 1 วัน เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้เกือบทั้งหมดเป็นย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง รวมกับย่านพาณิชย์กรรม ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความไม่สะดวกสบายต่อการคมนาคม และความเสียหายต่อถนนในเมืองอีกด้วย

3. บริเวณถนนลอดทางรถไฟ

ถนนลอดทางรถไฟที่มีตั้งอยู่บริเวณจุดตัดของถนนศรีภูวนารถกับทางรถไฟทั้ง 2 สายที่ไปป่าดงเบงช่าร์ และ สุโงงโกลก ลักษณะของถนนเป็นที่ลาดต่ำจึงทำให้

ความสามารถในการระบายน้ำ ของถนนบริเวณนี้ไม่เพียงพอสำหรับน้ำท่วมในคาบ 2 ปี เนื่องจากมีปริมาณน้ำหลากจำนวนมากจากพื้นที่ข้างเคียง ประกอบกับความสามารถในการระบายน้ำของเครื่องสูบน้ำมีไม่เพียงพอ การเกิดภาวะน้ำท่วมในแต่ละครั้งในเมืองหาดใหญ่ จึงมักจะก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมบริเวณนี้อย่างรุนแรง ทำให้มีผลกระทบต่ออาคารจรรยาบรรณนครศรีธรรมราช ซึ่งเชื่อมต่อกับตัวเมืองและกับพื้นที่ทางฝั่งตะวันตกของเมือง รวมทั้งท่าอากาศยานหาดใหญ่ด้วย

5.3 การเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่ ปี พ.ศ.2531

จากการที่มีฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน นับตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2531 ในภาคใต้ เป็นผลทำให้กระแสน้ำไหลจากภูเขา เข้าท่วมพื้นที่ต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ 22-24 พฤศจิกายน รวมทั้งสิ้น 13 จังหวัด ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว มีพื้นที่อยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำ และอยู่ใกล้ทะเล อุทกภัยครั้งนี้ก่อให้เกิดสภาน้ำท่วมซึ่ง และมีระดับสูงเป็นเวลานานหลายวัน

การเกิดภาวะน้ำท่วมครั้งนี้ จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยอย่างมาก และถือได้ว่าเป็นอุทกภัยครั้งที่ยุทธศาสตร์เป็นประวัติการณ์ของจังหวัด เพราะเป็นอุทกภัยที่มีลักษณะการท่วมแบบฉับพลันและรุนแรงที่สุด ทำให้มีพื้นที่น้ำท่วมทั้งหมด 10 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ และ 3 เขตเทศบาล ก่อให้เกิดความเสียหายต่อจังหวัดอย่างมาก

ผลกระทบจากน้ำท่วมครั้งนี้ ทำให้เมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจหลักและเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรมของภาคใต้ได้รับความเสียหายมากที่สุด ระดับน้ำในคลองอู่ตะเภา มีระดับสูงอย่างรวดเร็ว และมีการไหลที่รุนแรงมาก ประชาชนไม่สามารถขนย้ายทรัพย์สินได้ทัน การคมนาคมทุกประเภทหยุดชะงัก ทั้งเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์ หรือแม้แต่โทรศัพท์ก็ไม่สามารถติดต่อได้ทั้งในบริเวณพื้นที่ชุมชนเมืองและพื้นที่ห่างไกล ระดับน้ำในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ มีระดับความสูงเฉลี่ยประมาณ 1.5-2.0 เมตร แม้ว่าหาดใหญ่จะเคยเกิดอุทกภัยบ่อยครั้งในเกือบทุกปีก็ตาม แต่ก็มีขนาดความรุนแรงอยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งน้อยกว่า การเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.2531 มาก ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า อุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี 2531 นี้ เป็นครั้งที่ยุทธศาสตร์ที่สุดของเมืองหาดใหญ่ ต่างกับการเกิดอุทกภัยทุกครั้งที่ผ่านมา

5.3.1 สาเหตุของการเกิดอุทกภัย

การเกิดอุทกภัยอย่างฉับพลัน ในระหว่างวันที่ 22-24 พฤศจิกายน 2531 นั้น มีสาเหตุหลักเนื่องมาจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรง ซึ่งพัดผ่านภาคใต้ตอนล่าง โดยเคลื่อนตัวเข้าสู่ภาคใต้ตอนล่างสุด ด้านประเทศมาเลเซีย และเคลื่อนตัวขึ้นมาทางเหนือ เข้าสู่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดภูเก็ต และออกสู่ทะเลอันดามันในที่สุด ทั้งนี้ประกอบกับมีอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเกิดจากหย่อมความกดอากาศสูง ที่ปกคลุมประเทศจีนตอนบน ได้แผ่ลงมายังประเทศไทย ทำให้เกิดเป็นลมมรสุมพัดผ่านทะเลจีนใต้เข้ามายังอ่าวไทย และ

ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมโดยตรง ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดฝนตกหนักและหนักมากติดต่อกัน ตั้งแต่วันที่ 18 ถึงวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 เป็นเหตุทำให้ภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงมาจนถึงจังหวัดนราธิวาสเกิดภาวะน้ำท่วมฉับพลัน โดยทั่วไปมีระดับความรุนแรงมากที่สุดในรอบ 30 ปี⁷ และนอกจากนี้บริเวณพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับชายฝั่งทะเลยังได้รับอิทธิพลอันเนื่องมาจากน้ำทะเลหนุนในขณะที่เกิดน้ำท่วมอีกด้วย (การเคลื่อนตัวของหย่อมความกดอากาศต่ำดังกล่าว วิจารณ์ได้จากภาพถ่ายดาวเทียม ภาพประกอบที่ 3 และแผนที่ 26 ซึ่งจะเห็นเป็นบริเวณกลุ่มเมฆสีขาวรวมตัวกันอยู่ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีฝนตกหนักมาก)

ก. ปริมาณน้ำฝน

จากการเกิดหย่อมความกดอากาศต่ำ ซึ่งพัดผ่านจังหวัดสงขลา ในระหว่างวันที่ 19-22 พฤศจิกายน ดังกล่าว ทำให้มีฝนตกหนักในท้องที่อำเภอหาดใหญ่ และบริเวณใกล้เคียงสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ โดยเฉพาะในอำเภอหาดใหญ่ มีปริมาณฝนในช่วงที่เกิดอุทกภัยเท่ากับ 374.7 มิลลิเมตร⁸ ซึ่งมากกว่าการเกิดอุทกภัยทุกครั้งที่ผ่านมา (ตารางที่ 51)

ตารางที่ 51 ปริมาณฝนตกที่ทำให้เกิดอุทกภัยอย่างรุนแรงในบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของภาคใต้ฝั่งตะวันออก
หน่วย : มิลลิเมตร

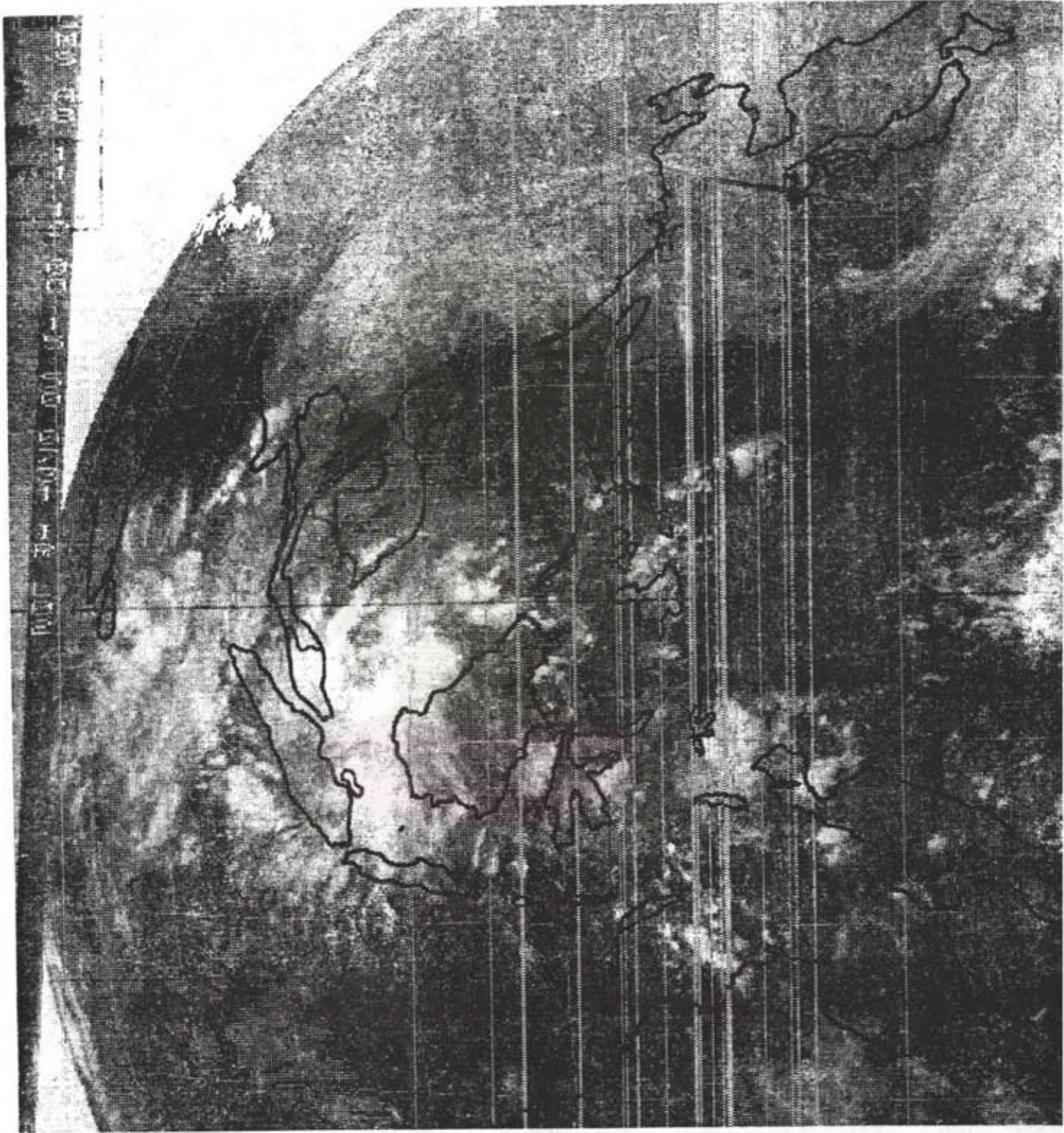
สถานีวัดน้ำฝน	ปี พ.ศ.				
	23-25 ต.ค. พ.ศ.2505	4-7 ม.ค. พ.ศ.2518	2-5 ธ.ค. พ.ศ.2524	29-1 ธ.ค. พ.ศ.2527	19-23 พ.ย. พ.ศ.2531
สงขลา	165.4	127.6 (82.2)	425.0(286.0)	219.0(166.2)	411.9(187.8)
หาดใหญ่	125.2	283.1(249.8)	236.2(121.6)	55.2 (34.4)	374.7(158.0)
นครศรีธรรมราช	193.8	845.6(433.3)	307.8(109.0)	721.5(352.6)	1849.0(447.8)
ปากพนัง	250.9	521.9(185.6)	40.5 (40.5)	319.1(165.4)	946.2(350.2)
ลานสกา	-	367.0(167.0)	307.7(120.3)	442.9(275.5)	948.8(376.0)
สุราษฎร์ธานี	275.5	256.0(137.4)	110.4 (91.0)	265.0(116.5)	491.5(283.3)
เกาะสมุย	101.2	917.3(343.8)	222.3(106.7)	312.9(172.3)	826.9(464.1)
ชุมพร	126.9	76.0 (42.4)	2.0 (2.0)	12.0 (11.8)	291.7(219.8)
นัทลุง	178.1	409.1(152.1)	1174.0(540.4)	229.9 (89.8)	312.7(312.7)
ปัตตานี	193.9	-	183.0 (88.5)	195.4 (91.3)	339.1(155.6)
ยะลา	69.4	197.3(146.7)	30.3 (27.9)	43.9 (23.1)	389.2(241.1)
นราธิวาส	122.1	250.9(142.8)	138.4 (51.3)	163.6 (94.0)	401.0(271.0)

หมายเหตุ * สถิติจากสถานีตรวจอากาศ สนามบินหาดใหญ่
* ตัวเลขในวงเล็บ เป็นปริมาณฝนตกสูงสุดใน 1 วัน
* ในปี พ.ศ.2505 เกิดวาตภัยที่แหลมตะลุมพุก วันที่ 25 ตุลาคม
ที่มา : กรมชลประทาน

⁷ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ ฝั่งตะวันออก จังหวัดสงขลา, 1 ธันวาคม 2531

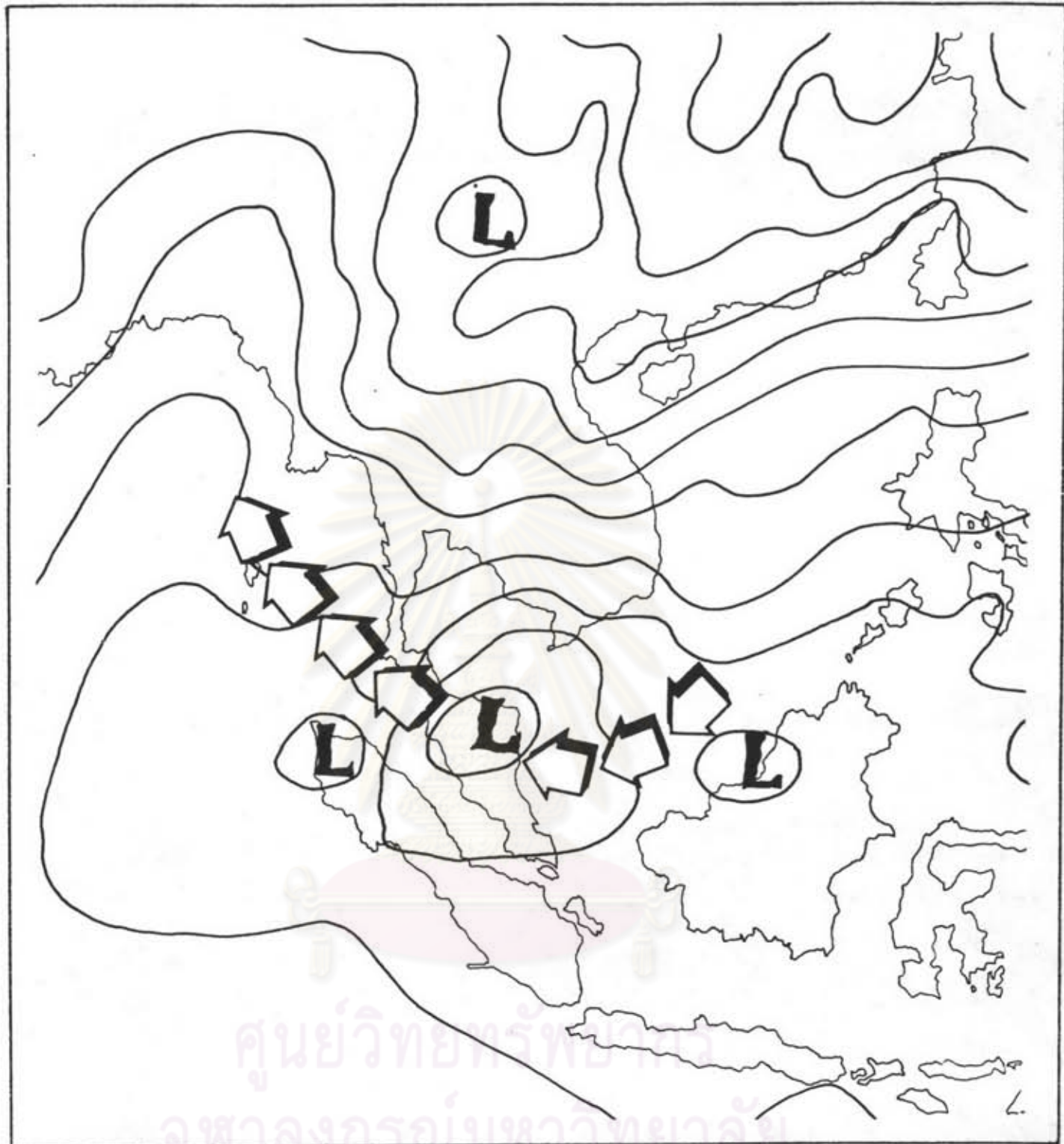
⁸ปริมาณฝนรวม ระหว่างวันที่ 19-23 พฤศจิกายน 2531 : สถานีวัดน้ำฝนสนามบิน-

ภาพประกอบที่ 3 . ภาพถ่ายดาวเทียม แสดงห้วงความมืดอากาศดำ ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ปี พ.ศ. 2531 ในภาคใต้

หมายเหตุ : ภาพถ่ายวันที่ 19 พฤศจิกายน 2531 เวลา 07.00 น.
ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เมืองหาดใหญ่

แสดง	ทิศทางการเคลื่อนตัวของหย่อมความกดอากาศต่ำ
สัญลักษณ์	
	เส้นแสดงความกดอากาศ เท่ากัน
	หย่อมความกดอากาศต่ำ
	ทิศทางการ เคลื่อนตัวของหย่อมความกดอากาศต่ำ

นาย อีรพงศ์ ครอบดีกานันท์
 สาขาวิชาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

มาตราส่วน
 1 : 25,000,000

 แผนที่ 26

และเมื่อพิจารณาปริมาณน้ำฝนในช่วงระยะเวลาของการเกิดอุทกภัย พบว่า วันที่มีฝนตกหนักที่สุด คือ วันที่ 21 พฤศจิกายน ซึ่งเป็นวันที่เกิดภาวะน้ำท่วมฉับพลันของเมืองหาดใหญ่ มีปริมาณน้ำฝน เท่ากับ 158.0 มิลลิเมตร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ฝนตกหนักมาก โดยมีค่าสูงกว่าปริมาณฝนตกเฉลี่ยสูงสุด ใน 1 วัน ในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2499-2528) 18.4 มิลลิเมตร (ค่าเฉลี่ยในคาบ 30 ปี เท่ากับ 139.6 มิลลิเมตร) และมีปริมาณฝนรวมทั้งเดือนเท่ากับ 700.2 มิลลิเมตร มากกว่า ค่าเฉลี่ย ในรอบ 30 ปี ถึง 403.9 มิลลิเมตร (ตารางที่ 52)

ตารางที่ 52 แสดงสถิติปริมาณน้ำฝนในจังหวัดที่สำคัญของภาคใต้ ระหว่างวันที่ 19-25 พฤศจิกายน พ.ศ.2531
หน่วย : มิลลิเมตร

ลำดับ ที่	จังหวัด	วันที่	พฤศจิกายน พ.ศ.2531						รวมตลอด ทั้งเดือน	
			19	20	21	22	23	24		25
1.	สุราษฎร์ธานี		7.0	6.1	164.0	283.3	30.1	1.8	-	748.5
2.	นครศรีธรรมราช		26.0	37.2	447.8	286.0	152.7	2.4	0.7	1644.5
3.	หาดใหญ่		54.0	157.1	158.0	3.4	2.5	0.2	-	700.2 ¹
4.	สงขลา		62.0	148.2	187.8	5.9	7.9	0.6	-	716.3
5.	ปัตตานี		86.0	155.5	72.0	0.8	24.4	0.3	-	759.2
6.	นราธิวาส		91.0	217.9	65.9	2.5	23.5	6.0	-	993.6

หมายเหตุ : ฝนเล็กน้อย คือ ปริมาณฝนตั้งแต่ 0.1-10.0 มิลลิเมตร

ฝนปานกลาง คือ ปริมาณฝนตั้งแต่ 10.1-35.0 มิลลิเมตร

ฝนหนัก คือ ปริมาณฝนตั้งแต่ 35.1-90.0 มิลลิเมตร

ฝนหนักมาก คือ ปริมาณฝนตั้งแต่ 90.1 มิลลิเมตรขึ้นไป

¹ปริมาณฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2499-2528) เท่ากับ 296.3 มิลลิเมตร

ที่มา : ศูนย์พยากรณ์อากาศภาคใต้ จังหวัดสงขลา

ข. สภาพน้ำท่า

1) ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา

ในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ระหว่างวันที่ 18 - 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 มีปริมาณฝนตกรวม 6 วัน ประมาณ 400 มิลลิเมตร คิดเป็นปริมาณน้ำท่าเท่ากับ 800 ล้านลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้คลองอู่ตะเภาสามารถระบายน้ำได้เพียง 240 ล้านลูกบาศก์เมตรเท่านั้น ทำให้ปริมาณที่มีเกินอยู่เป็นจำนวนมากไหลล้นตลิ่ง บ่าเข้าท่วมพื้นที่อำเภอสะเดา โดยน้ำได้เริ่มท่วมในท้องที่อำเภอสะเดา ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2531 และไหลบ่าเข้าสู่อำเภอหาดใหญ่อย่างรวดเร็ว ในเวลากลางคืนของวันที่ 21 พฤศจิกายน ซึ่งระยะ

เวลาการไหลของน้ำในช่วงจากอำเภอสะเดาถึงพื้นที่ชุมชนเมืองหาดใหญ่ใช้เวลาโดยประมาณ 16-28 ชั่วโมง^๑

สำหรับระดับน้ำในคลองอู่ตะเภา ระหว่างวันที่ 19 - 25 พฤศจิกายน 2531 ของสถานีวัดระดับน้ำ X_{๔๔} ดังตารางที่ 53 พบว่า ตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน ระดับน้ำในคลองอู่ตะเภาได้เพิ่มสูงขึ้นโดยตลอด และมีระดับสูงสุดในวันที่ 22 พฤศจิกายน ซึ่งมีระดับความสูงประมาณ 8.12 เมตร หรือสูงเท่ากับ 7.13 เมตร เมื่อเทียบกับระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) โดยมีอัตราการไหลสูงสุดประมาณ 435.4 ลูกบาศก์เมตร/วินาที

ตารางที่ 53 แสดงระดับน้ำและอัตราการไหลสูงสุด ของคลองอู่ตะเภา ณ สถานี X_{๔๔} อำเภอหาดใหญ่ ระหว่างวันที่ 19-25 พฤศจิกายน พ.ศ.2531

หน่วย : เมตร

วันที่	เวลา (น.)					ระดับเฉลี่ย	ระดับสูงสุดเทียบ รทก.	อัตราการไหลสูงสุด (ม. ^๓ /วินาที)
	๐6.๐๐	๐9.๐๐	12.๐๐	15.๐๐	18.๐๐			
19	2.58	2.58	2.60	2.63	2.66	2.61	1.67	65.๐
20	2.80	2.93	3.10	3.25	3.50	3.11	2.51	90.5
21	5.10	6.13	6.50	7.20	7.66	6.51	6.67	300.2
22 ^๑	7.80	7.95	8.08	8.12	8.10	8.01	7.13	435.4
23	7.90	7.86	7.80	7.74	7.69	7.79	6.91	408.9
24	7.32	7.22	7.12	7.00	6.92	7.11	6.33	356.2
25	6.43	6.30	6.19	6.06	5.94	6.18	5.44	262.2

หมายเหตุ ^๑วันที่ 22 พฤศจิกายน ระดับน้ำท่วมเลยเสาระดับและไหลล้นตลิ่ง (Over bank flow) ค่าที่ได้จึงเป็นค่าประมาณ

^๒ศูนย์เสาระดับอยู่ที่ -๐.983 ม.รทก.

ที่มา : กรมชลประทาน

2) ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ในช่วงระหว่างการเกิดอุทกภัยครั้งนี้ ระดับน้ำในทะเลสาบสงขลาขึ้นสูงสุด 1.80 เมตร (รทก.)^๑ มีปริมาณน้ำรวมทั้งหมด 5,019 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ทะเลสาบสงขลา มีความสามารถรับน้ำได้เพียง 1,600 ล้านลูกบาศก์เมตรเท่านั้น ทำให้มี

^๑สำนักงานชลประทานที่ 12 อำเภอหาดใหญ่

^๒วัด ๘. ตำแหน่งหน้าโรงสูบน้ำ ทุ่งระโนด วันที่ 25 พฤศจิกายน 2531 : สำนักงานชลประทานที่ 12 อำเภอหาดใหญ่

ปริมาณน้ำส่วนเกินอยู่ถึง 3,419 ล้านลูกบาศก์เมตร ดังนั้นจึงทำให้เกิดสภาพน้ำท่วมในพื้นที่อำเภอ
ระโนด กิ่งอำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอสิงหนคร กิ่งอำเภอสิงหนคร กิ่งอำเภอบางคล้า กิ่งอำเภอ
ควนเนียง และท้องที่อำเภอหาดใหญ่

นอกจากสาเหตุหลักทางด้านสภาพภูมิอากาศและลักษณะของพื้นที่ลุ่มน้ำแล้ว
การก่อสร้างต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่ที่มีการพัฒนาของเมือง ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งช่วยเสริมให้
ความรุนแรงของอุทกภัยมีมากขึ้น ซึ่งการเกิดอุทกภัยครั้งร้ายแรงของเมืองหาดใหญ่ในปี พ.ศ.
2531 นั้น ชาวเมืองหาดใหญ่ได้ให้ความสนใจต่อการก่อสร้างถนนสายใหม่ (แยกจากถนนสาย
สนามบิน ผ่านทางทิศใต้ของตัวเมืองไปพบกับถนนกาญจนาภิเษย ที่สามแยกคลองหหวะ มีระยะทาง
ประมาณ 7 กิโลเมตร) ว่าเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้เกิดอุทกภัยที่มีความรุนแรงมากกว่าทุกครั้ง
ที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะเมื่อน้ำป่าหลากมาจากอำเภอสะเดา ถนนดังกล่าวได้กลายเป็น
เขื่อนกั้นน้ำเอาไว้ แต่เมื่อน้ำมีปริมาณมากกว่าปกติจึงทำให้น้ำล้นถนนเข้ามาสู่ตัวเมืองอย่างรวดเร็ว
และก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อทรัพย์สินของประชาชนในตัวเมือง (ภาพประกอบที่ 4 และ 5)

ในกรณีนี้ วินัย แซ่จิว¹⁰ ได้ให้ความเห็นว่า การสร้างถนนหรือเขื่อนกั้นน้ำ
เอาไว้ นั้น หากปริมาณน้ำที่หลากมา มีปริมาณพอสมควรและไม่รุนแรงนัก ก็จะช่วยป้องกันน้ำท่วม
ได้ เนื่องจากเป็นส่วนที่ช่วยชลความเร็วของน้ำไว้ แต่ในกรณีที่เกิดน้ำหลากเป็นจำนวนมาก
เช่น การเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ปี 2531 น้ำได้ล้นข้ามถนนมายังตัวเมือง และมีความเร็วสูงกว่า
ปกติ เมื่อพบสิ่งกีดขวางในตัวเมืองจึงลดความเร็วลง โดยธรรมชาติของน้ำเมื่อความเร็วลดลง
จะยกระดับสูงขึ้น ดังนั้นในปี 2531 ระดับน้ำในตัวเมืองหาดใหญ่จึงสูงมากกว่าปกติเป็นประวัติการณ์
แต่ในขณะเดียวกันถ้าหากไม่มีถนนกั้น กระแสน้ำที่หลากเข้าตัวเมืองจะรุนแรงมาก จนอาจกัดเซาะ
ฐานรากของตึก 2 ชั้น ที่ขวางทางน้ำและไม่แข็งแรงให้เคลื่อนได้ ถนนและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ
ในตัวเมืองก็จะเสียหายหนักมากขึ้นหลายเท่า แต่ด้วยสาเหตุจากปริมาณฝนที่ตกเป็นจำนวนมาก
ไม่ว่าจะมีถนนกั้นหรือไม่ก็ตาม น้ำก็ต้องเข้าท่วมตัวเมืองหาดใหญ่นั่นเอง เพียงแต่จะพบกับระดับ
น้ำสูง หรือกระแสน้ำที่รุนแรงมากเท่านั้น นอกจากนี้เขายังได้ให้ความเห็นอีกว่าสภาพน้ำท่วม
เช่นนี้อาจเกิดขึ้นติดต่อกัน 2-3 ปีก็ได้ เพราะสภาพป่าไม้ที่ถูกทำลายและการก่อสร้างสิ่งปลูก-
สร้างต่าง ๆ ที่บีบทางน้ำไม่ให้กระจายตัวไปที่อื่นอาจทำให้น้ำจำนวนมากรวมตัวพุ่งเข้าเมือง
หาดใหญ่อีกได้ในปีต่อไป¹¹

¹⁰วินัย แซ่จิว, "แนวตั้งระบบเตือนภัยน้ำท่วมหาดใหญ่," เดลินิวส์ (27 ธันวาคม
2531) : 11

¹¹วินัย แซ่จิว, "สาเหตุน้ำท่วมหนักหาดใหญ่," ข่าววิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ 7 (ธันวาคม 2531) : 3

ภาพประกอบที่ 4 แสดงทางหลวงหมายเลข 43 หรือถนนเลี่ยงเมือง (By-Pass)
ที่ก่อสร้าง ในปี 2531

ภาพประกอบที่ 5 แสดงระดับความสูงของถนน By-Pass
บริเวณสะพานระบายน้ำ

จากสถิติข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปสาเหตุที่ทำให้เกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่ ปี 2531 ได้ดังต่อไปนี้

1) เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่มีมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากเกิดฝนตกหนักติดต่อกันนานถึง 5 วัน จากประวัติการเกิดอุทกภัยในอำเภอหาดใหญ่ครั้งสำคัญ ๆ ตั้งแต่ปี 2499 ถึง 2531 มีประมาณ 7 ครั้ง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำฝนในปี 2531 แล้ว ปี 2531 มีสถิติสูงที่สุดมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา กล่าวคือปริมาณน้ำฝน ของปี 2531 ในระยะเวลา 5 วัน ระหว่างการเกิดอุทกภัย มีจำนวนถึง 374.7 มิลลิเมตร มากกว่าปริมาณน้ำฝนที่ตกในเดือนเดียวกันตลอด 1 เดือน ของสถิติเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2499-2528) ซึ่งมีปริมาณเพียง 296.3 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนที่ตกอย่างมากเช่นนี้ทำให้ทางหลวงหลายสายในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งไม่เคยปรากฏว่าเกิดน้ำท่วมมาก่อนถูกน้ำท่วมในปี 2531

2) เนื่องจากหาดใหญ่ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่ม มีเทือกเขาอยู่ทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของตัวเมือง เมื่อฝนตกหนัก น้ำจะไหลจากเทือกเขาลงสู่พื้นที่รับน้ำของอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งได้แก่ คลองอู่ตะเภา คลองหะ คลองวาด คลองเรียน และคลองเปลว รวมเป็นพื้นที่ประมาณ 2,070 ตารางกิโลเมตร แต่เนื่องจากคลองต่าง ๆ ดังกล่าวระบายน้ำได้ไม่ดี และที่สำคัญที่สุด คือ คลองอู่ตะเภาที่คลองเตย ซึ่งอยู่ใกล้กับตัวเมือง และรับน้ำจากพื้นที่อื่นไว้ทั้งหมด ทั้ง 2 คลองนี้มีแนวทางคดเคี้ยว ไม่มีความสามารถเพียงพอในการระบายน้ำ โดยเฉพาะคลองอู่ตะเภา ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะระบายน้ำหลากที่เกิดจากฝนตกหนักได้ทันเวลาที่ ปริมาณน้ำส่วนที่เกินความสามารถของคลองจะระบายได้ทัน จึงได้ไหลล้นตลิ่งทางด้านทิศเหนือของเมืองและไหลผ่านตัวเมืองก่อนที่จะลงสู่ทะเลสาบสงขลา

3) เนื่องจากอำเภอหาดใหญ่มีอัตราการเพิ่มของประชากรที่สูงมาก จึงทำให้มีการถมที่ เพื่อก่อสร้างที่พักอาศัยและสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก พื้นที่ลุ่ม ซึ่งเคยเป็นที่กักเก็บน้ำจึงลดน้อยลง ดังนั้นเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก มีปริมาณน้ำมาก น้ำจึงไหลเข้าท่วมเขตชุมชนดังกล่าวได้ง่าย

4) ช่วงที่เกิดอุทกภัย น้ำในทะเลสาบสงขลาได้หนุนขึ้นมาอย่างมาก เนื่องจากมีฝนตกมากในพื้นที่รอบทะเลสาบ ความสามารถในการรับน้ำจึงมีน้อยลง จากการตรวจระดับน้ำพบว่า ระดับน้ำในทะเลสาบสงขลาขึ้นสูงมากกว่าระดับน้ำในปีอื่น ๆ ที่ผ่านมา

5.3.2 สภาพของการเกิดอุทกภัย

จากปริมาณฝนที่มีจำนวนมากเกินกว่าระดับค่าเฉลี่ยในคาบ 30 ปี ดังกล่าว ทำให้การระบายน้ำของท่อระบายน้ำต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ไม่สามารถระบายได้ทัน ประกอบกับน้ำที่ไหลบ่ามาจากอำเภอสะเดา และน้ำที่ล้นจากคลองอู่ตะเภา ซึ่งหนุนมาพร้อม ๆ กันอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองหาดใหญ่ถูกน้ำท่วมอย่างฉับพลัน ในวันจันทร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2531 ซึ่ง

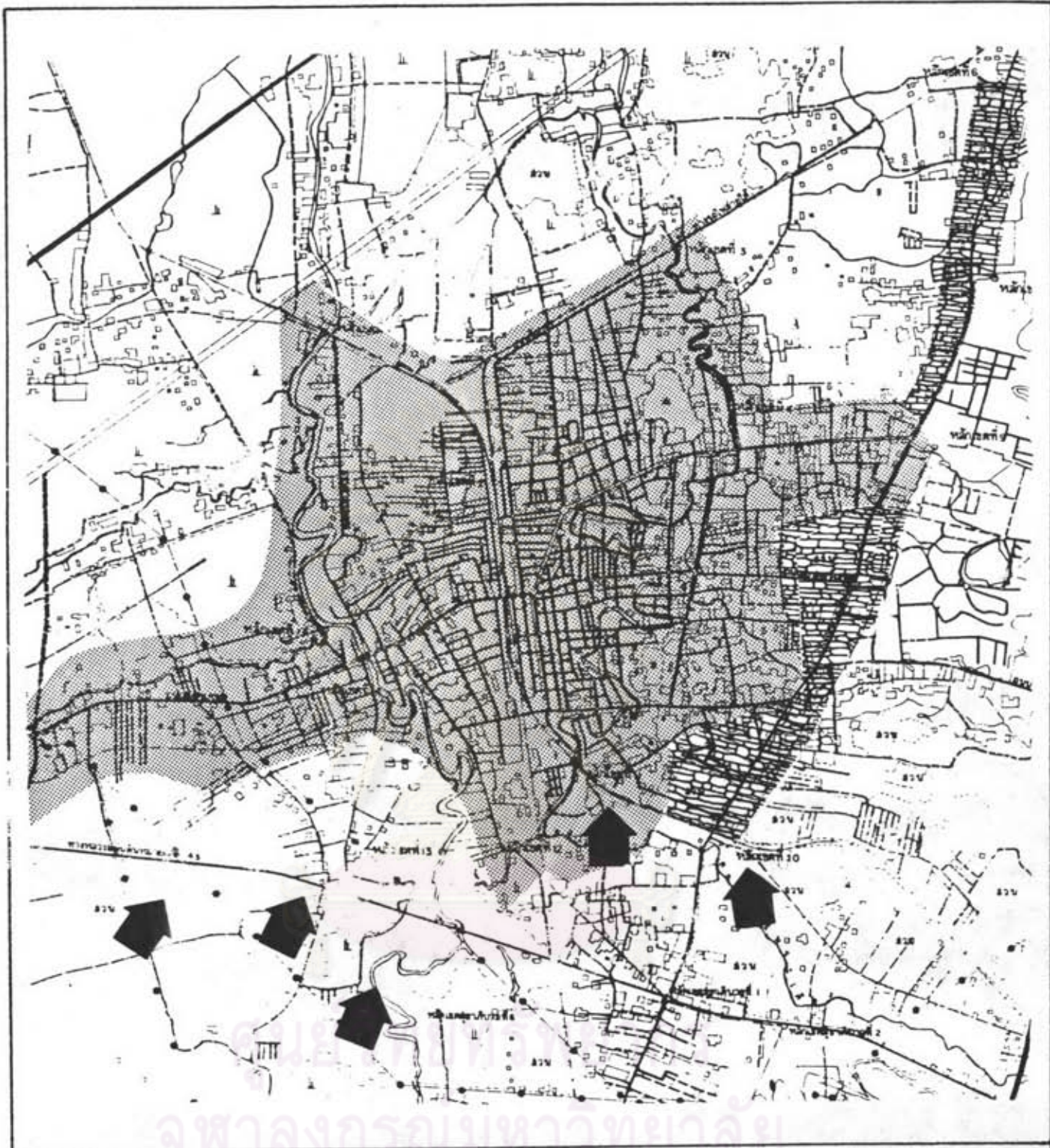
น้ำได้ไหลเข้าท่วมตัวเมืองในตอนกลางคืน เวลาประมาณ 21.00 น. มีความรุนแรงและเชี่ยวกราก ควบคุมไปกับความสูงของระดับน้ำที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประมาณได้ 50 เซนติเมตรใน 1/2 ชั่วโมง² ระดับน้ำได้ขึ้นสูงสุดในเวลาประมาณ 04.00 น. ของวันที่ 22 พฤศจิกายน จากนั้นจึงได้ค่อย ๆ ลดระดับลง ในระหว่างวันที่ 22-23 พฤศจิกายน และลดลงหมดในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2531

การเกิดอุทกภัยในครั้งนี้ ทำให้พื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ถูกน้ำท่วม มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร จากพื้นที่ 21 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 95 ของพื้นที่ทั้งหมด (แผนที่ 27) โดยมีระดับความสูงของน้ำในบริเวณต่าง ๆ ของเมืองดังต่อไปนี้

1. บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอหาดใหญ่ ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 2.11 เมตร
2. บริเวณโรงเรียนพลวิทยา ด้านเหนือของถนนเพชรเกษม ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 2.38 เมตร
3. บริเวณด้านทิศตะวันตกของสถานีตำรวจ ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.56 เมตร
4. บริเวณศูนย์การค้า ซิกิมหยง ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.55 เมตร
5. บริเวณถนนนิคมรัฐ ตัดกับถนนนิพัทธ์อุทิศ 1 ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.52 เมตร
6. บริเวณถนนธรรมญูวิถีตัดกับถนนนิพัทธ์อุทิศ 3 ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.44 เมตร
7. บริเวณถนนรักการ ตัดกับถนนเชื่อมรัฐ ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.81 เมตร
8. บริเวณโรงพยาบาลหาดใหญ่ ด้านถนนรักการ ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.10 เมตร
9. บริเวณด่านกักสัตว์ ด้านเหนือของถนนศรีภูวนารถ ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.85 เมตร
10. บริเวณถนนเสน่หานุสรณ์ ตัดกับถนนปรีดามรย์ ใกล้กับคลองอู่ตะเภา ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 1.55 เมตร
11. บริเวณสนามกีฬาจิระนคร ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 0.15 เมตร

² ชาวคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

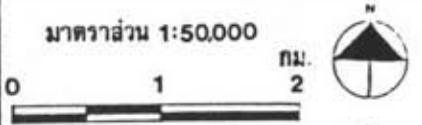
ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เมืองหาดใหญ่

แสดง บริเวณพื้นที่น้ำท่วมในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ปี พ.ศ.2531

สัญลักษณ์

- บริเวณพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม
- บริเวณพื้นที่ที่น้ำไม่ท่วม
- ทิศทางของน้ำ

นายธีรพงศ์ ครอบคิลกานันท์
 สาขาวิชาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

ที่มา สำนักงานเทศบาลเมืองหาดใหญ่

แผนที่ 27

12. บริเวณถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ ซอย 14 ด้านทิศเหนือของตัวเมือง
ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ 0.80 เมตร

13. บริเวณถนนโชคสมาน 4 ซอย 2 ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ
2.40 เมตร

14. บริเวณถนนรัตนอุทิศ ซอย 13 ระดับน้ำท่วมสูงสุดเท่ากับ
2.00 เมตร

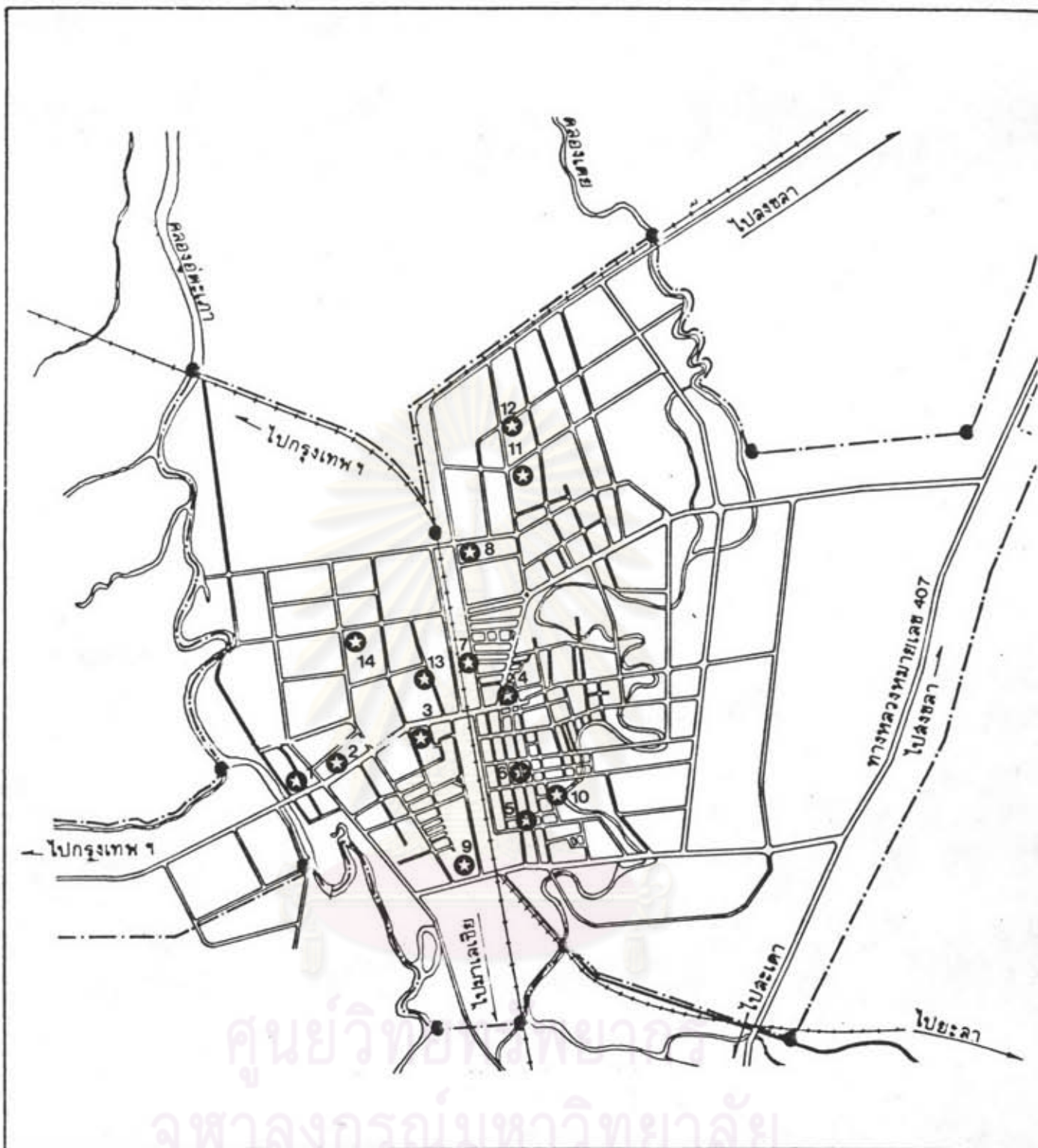
จากบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของเมือง 14 แห่ง จะพบว่าบริเวณที่มีระดับน้ำ
ลึกมากกว่าจุดอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ด้านทิศตะวันตกของตัวเมือง คือ บริเวณถนนโชคสมาน
บริเวณที่ว่าการอำเภอหาดใหญ่ รวมทั้งพื้นที่สองฟากถนนเพชรเกษมตลอดแนว ส่วนในบริเวณ
พื้นที่ย่านใจกลางเมือง ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญ จะมีระดับน้ำ ลึกเฉลี่ย 1.4-1.8 เมตร
เช่น บริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศทั้ง 3 สาย ถนนธรรมญูวิถี ถนนเสนหาสุรณี เป็นต้น สำหรับ
พื้นที่ที่มีระดับความลึกของน้ำน้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ ของเมือง ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่อยู่ด้านเหนือ
ของตัวเมืองเป็นส่วนใหญ่ เช่น บริเวณสนามกีฬาจิระนคร บริเวณถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ เป็นต้น
ซึ่งมีระดับความสูงของน้ำไม่ถึง 1 เมตร แต่โดยเฉลี่ยทั่วไประดับความลึกของน้ำในเมืองมีค่า
ประมาณ 1.60 เมตร (แผนที่ 28)

การเกิดอุทกภัยในครั้งนี้ สถานีโทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่ ได้รายงานสภาพ
ของการเกิดอุทกภัยในเมืองหาดใหญ่ และพื้นที่ใกล้เคียง ระหว่างวันที่ 21-24 พฤศจิกายน 2531
โดยมีภาวะของน้ำท่วมในแต่ละวันดังต่อไปนี้¹⁰

วันที่ 21 พฤศจิกายน : ก่อนเวลา 19.30 น. ท้องที่อำเภอหาดใหญ่ ใน
บริเวณตัวเมือง ระดับน้ำยังไม่สูงมากนัก แต่บริเวณรอบนอกบางจุดมีระดับน้ำท่วมสูง เช่น ที่
บริเวณสามแยกเข้าสู่สนามบินหาดใหญ่ ถึงแยกควนลัง รถทุกชนิดไม่สามารถผ่านไปมาได้ ซึ่งที่
บริเวณนี้มีระดับน้ำสูงประมาณ 60 เซนติเมตร และระดับน้ำยังคงเพิ่มความสูงขึ้นตลอด โดยมี
กระแสไหลเชี่ยวมาก เนื่องจากการหนุนของน้ำที่ไหลมาจากอำเภอสะเดา บ้านเรือนของ
ประชาชนในบริเวณนี้ บางแห่งถูกน้ำท่วมสูงจนเกือบหลังคาบ้าน

สภาพทั่วไปของเส้นทางระหว่างอำเภอหาดใหญ่กับอำเภอสะเดา ปรากฏว่า
ถนนกาญจนวนิชย์ ที่บริเวณตลาดทุ่งลุง และตั้งแต่บ้านปริกใต้ ตำบลคลองแงะ ถึงอำเภอสะเดา
ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร น้ำท่วมสูง 1.50 เมตร รถยนต์ขนาดเล็กไม่สามารถผ่านไป
มาได้ และในหลาย ๆ พื้นที่ระดับน้ำได้เพิ่มระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้รถทุกชนิดไม่สามารถผ่าน
ได้ การจราจรจึงถูกตัดขาด เช่น ถนนสายสะเดา ถึงป่าดงเบขาร์ และถนนสายคลองแงะ

¹⁰ "ข่าวท้องถิ่นภาคใต้," บทโทรทัศน์ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่

ผลกระทบของอุทกภัยที่มีต่อพื้นที่พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เมืองหาดใหญ่

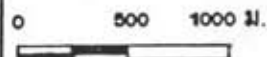
แสดง ตำแหน่งและระดับความลึกของน้ำบริเวณต่าง ๆ ของเมือง

หมายเหตุ บริเวณน้ำท่วมสูงสุดในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่

จุดที่ 1	เท่ากับ	2.11 เมตร	จุดที่ 8	เท่ากับ	1.10 เมตร
จุดที่ 2	เท่ากับ	2.38 เมตร	จุดที่ 9	เท่ากับ	1.85 เมตร
จุดที่ 3	เท่ากับ	1.56 เมตร	จุดที่ 10	เท่ากับ	1.55 เมตร
จุดที่ 4	เท่ากับ	1.55 เมตร	จุดที่ 11	เท่ากับ	0.15 เมตร
จุดที่ 5	เท่ากับ	1.52 เมตร	จุดที่ 12	เท่ากับ	0.80 เมตร
จุดที่ 6	เท่ากับ	1.44 เมตร	จุดที่ 13	เท่ากับ	2.40 เมตร
จุดที่ 7	เท่ากับ	1.81 เมตร	จุดที่ 14	เท่ากับ	2.00 เมตร

นายธีรพงศ์ ทรอดิลกานันท์
 สาขาวิชาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2532

มาตราส่วน 1:35,000

ถึงอำเภอนาทวี บ้านเรือนของประชาชนในบริเวณดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่รอบนอกออกไป ถูกรุน้ำท่วมสูง จนไม่สามารถอยู่อาศัยได้ การคมนาคมที่สามารถใช้ได้ในวันที่ 21 พฤศจิกายน ก็คือ เรือ

จากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งนี้ ทำให้นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย เสียชีวิต 2 คน และมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียอื่น ๆ ที่เดินทางเข้ามาทางอำเภอสะเดา แต่ไม่สามารถเดินทางเข้ามาที่อำเภอหาดใหญ่ได้ จำนวน 450 คน ซึ่งโดยสารมากับรถบัสจำนวน 15 คัน

สำหรับในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ ในวันที่ 21 พฤศจิกายน ระดับน้ำได้เพิ่มสูงขึ้น และท่วมที่บริเวณหน้าศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย มีระดับน้ำสูงประมาณ 30 เซนติเมตร และที่หน้าหมู่บ้านลัดดาภิเษก มีระดับน้ำสูงประมาณ 60 เซนติเมตร ส่วนที่บริเวณทางแยกเข้าสู่สนามบินหาดใหญ่มีระดับน้ำสูงประมาณ 40 เซนติเมตร และรถที่จะเดินทางไปจังหวัดใกล้เคียง ไม่สามารถแล่นผ่านไปได้ เนื่องจากบริเวณคอสะพานคลองตำ ตำบลควนลัง และสามแยกควนลัง มีระดับน้ำท่วมสูง

วันที่ 22 พฤศจิกายน : เนื่องจากในตอนกลางคืน เวลาประมาณ 21.00 น. น้ำได้ไหลบ่าเข้าท่วมตัวเมืองหาดใหญ่ และในวันที่ 22 พฤศจิกายน น้ำก็ยังคงท่วมเมืองหาดใหญ่อยู่ตลอด 1 วันเต็ม ๆ ทำให้การสื่อสารทุกชนิดในเมืองถูกตัดขาด วันที่ 22 พฤศจิกายน สถานีโทรทัศน์ช่อง 10 จึงไม่สามารถออกอากาศได้ 1 วัน

วันที่ 23 พฤศจิกายน : จากสภาวะการเกิดอุทกภัยในปี 2531 ปรากฏว่าอำเภอหาดใหญ่เป็นอำเภอที่ได้รับความเสียหายอย่างหนัก มากกว่าทุกพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วม ซึ่งน้ำได้เข้าท่วมตั้งแต่เวลากลางคืนของวันที่ 21 พฤศจิกายน โดยมีกระแสน้ำไหลบ่ามาจากอำเภอสะเดา และอำเภอนาทวี จนถึงเวลาประมาณ 24.00 น. พื้นที่เกือบทั้งหมดในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ก็ถูกน้ำท่วม บริเวณที่มีระดับน้ำลึกมาก คือ บริเวณหาดใหญ่ใน มีระดับน้ำลึกถึง 2.0 เมตร และบางบริเวณก็ลึกกว่านั้น ในตัวเมืองบริเวณที่มีน้ำสูงมากที่สุด คือ บริเวณหน้าโรงพยาบาลเดลิมาไทย (ถนนศุภสารรังสรรค์) ระดับน้ำสูงเฉลี่ย 2.0 เมตร (ภาพประกอบที่ 6) เช่นเดียวกับบริเวณทุ่งเสา มีระดับน้ำสูง 2.0 เมตร ซึ่งทำให้รถทุกชนิดไม่สามารถแล่นผ่านไป ส่วนบริเวณอื่น ๆ โดยทั่วไป มีระดับน้ำตั้งแต่ 50 เซนติเมตรขึ้นไป ระดับน้ำได้ท่วมสูงในวันที่ 22 พฤศจิกายน เป็นเวลา 1 วัน และได้ลดลงในตอนเช้าของวันที่ 23 พฤศจิกายน ทำให้การสัญจรบางบริเวณสามารถเปิดใช้การได้ เช่น บริเวณถนนเพชรเกษม ระหว่างวงเวียนน้ำพุถึงสามแยกคอกหงส์ บริเวณถนนสามสิบเมตร (ถนนราษฎร์ยินดี) และถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งในเวลาประมาณ 15.00 น. บริเวณพื้นที่บางแห่งก็ยังคงมีน้ำเอ่อท่วมขังอยู่ทั่วไป เช่น ที่บริเวณศูนย์การค้าพลาซ่า ถนนเพชรเกษมบางช่วง ถนนศุภสารรังสรรค์ ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1 เป็นต้น ประชาชนที่สัญจรไปมาได้รับความเดือดร้อน และทำให้การสัญจร บริเวณถนนเพชรเกษมตลอดสายติดขัดโดยทั่วไป

ภาพประกอบที่ 6 แสดงระดับความสูงของน้ำ บริเวณหน้าโรงภาพยนตร์เฉลิมไทย
ซึ่งมีระดับความสูงประมาณ 2.0 เมตร

ภาพประกอบที่ 7 แสดงบริเวณวงเวียนน้ำ ที่กลายเป็นตลาดสด
(วันที่ 24 พฤศจิกายน 2531)

บริเวณที่น้ำยังคงท่วมอยู่ มีตั้งแต่สถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่ ถนนเพชรเกษม ซอย 21 ถนนราษฎร์อุทิศ ถนนสุนทรวิจิตร ถนนพลพิชัย ถนนสันติราษฎร์ และตั้งแต่บริเวณหน้าศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย ไปจนถึงที่ว่าการอำเภอหาดใหญ่ ก็ยังคงอยู่ในสภาพน้ำท่วมขัง บริเวณถนน ตรอก ซอยต่าง ๆ มีระดับน้ำสูงตั้งแต่ 50 เซนติเมตร จนถึง 1.0 เมตร

สำหรับในตอนเช้าของวันที่ 23 พฤศจิกายน บริเวณวงเวียนน้ำพุ ได้กลายเป็นตลาดขายอาหารสด โดยมีผู้ประกอบการค้า นำพืชผักผลไม้ และเนื้อสัตว์มาจำหน่าย บริเวณนี้จึงคึกคักและมีการจราจรติดขัดมาก (ภาพประกอบที่ 7)

วันที่ 24 พฤศจิกายน : สภาพโดยทั่วไปของเมืองหาดใหญ่ในเช้าของวันที่ 24 พฤศจิกายน น้ำแห้งกลับเข้าสู่ภาวะปกติ เช่น ถนนเพชรเกษมตลอดสาย ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1, 2 และ 3 รวมทั้งบริเวณหน้าโรงพยาบาลเฉลิมไทย ซึ่งเคยมีระดับน้ำสูงถึง 2.0 เมตร บริเวณถนนดังกล่าวรถยนต์ทุกชนิดสามารถแล่นผ่านได้ตลอดสาย ส่วนบริเวณหาดใหญ่ใน ยังคงมีน้ำท่วมขังในบางพื้นที่ เช่น ถนนเพชรเกษม ช่วงบริเวณสี่แยกสะพานดำ ถึงหน้าที่ว่าการอำเภอหาดใหญ่ รวมทั้งตรอกซอยต่าง ๆ ยังคงมีระดับน้ำสูงประมาณ 20 เซนติเมตร ชุมชนชานเมืองหลายแห่งยังคงมีน้ำท่วมขัง ในวันที่ 24 พฤศจิกายน สถานศึกษาทุกแห่งยังไม่เปิด การเรียนการสอน สถานธนาบาล ธนาคาร และสถาบันการเงินต่าง ๆ ยังไม่เปิดบริการ ตลาดสดเทศบาล ซึ่งเคยมีระดับน้ำสูงเกือบ 2 เมตร ในวันที่ 24 พฤศจิกายนระดับน้ำได้ลดลงสู่ภาวะปกติ แต่ยังไม่มียกกลุ่มพ่อค้า-แม่ค้า นำสินค้าเข้าไปจำหน่าย ยังคงนำสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ไปตั้งจำหน่ายที่บริเวณสี่แยกวงเวียนน้ำพุ บรรดาอาหาร เครื่องใช้ ส่วนใหญ่มีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะอาหารหลักประจำวัน

ในวันที่ 24 พฤศจิกายน การบริการด้านสาธารณูปโภค ยังไม่สามารถเปิดบริการได้ตามปกติ เช่น ไฟฟ้า โทรทัศน์ และ น้ำประปา มีประชาชนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้เป็นจำนวนมาก ทั้งในเมืองและเขตชุมชนชานเมือง แม้ว่าหน่วยงานราชการบางหน่วยงานจะนำรถน้ำออกบริการ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะหมู่บ้านจัดสรรรอบนอก ซึ่งรถน้ำไม่สามารถเข้าไปบริการได้ ผลอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมก็คือ ชยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่มากับน้ำ รวมทั้งเศษวัสดุต่าง ๆ ของบรรดาร้านค้า ที่นำมากองทิ้งไว้หน้าร้านตามถนนทุกสายในเมือง ซึ่งทางเทศบาลเมืองหาดใหญ่ก็ได้ทำการเก็บกวาดโดยมีกำลังอาสาจากหน่วยงานของทหารบางหน่วย เช่น ทหารจากกองพัน 8 นาวิกโยธิน มาช่วยทำความสะอาดเมืองหาดใหญ่ตามเส้นทางต่าง ๆ ด้วย¹⁴

¹⁴"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้." สถานีโทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่, 24 พฤศจิกายน 2531

การอุทกภัยในครั้งนี้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอบางใหญ่ ได้งดจ่ายกระแสไฟฟ้าบริเวณที่น้ำท่วมทั้งหมด 3 วัน คือ ตั้งแต่เวลากลางคืนของวันที่ 21 จนถึงเช้าของวันที่ 24 พฤศจิกายน เช่นเดียวกับการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งต้องงดจ่ายน้ำประปา ตั้งแต่คืนวันที่ 21 จนถึงวันที่ 27 พฤศจิกายน จึงสามารถจ่ายน้ำได้ในบางส่วนของเมือง ธนาคารปิดทำการรวมระยะเวลา 1 สัปดาห์ คือ ปิดตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน จนถึงวันที่ 28 พฤศจิกายน สถานศึกษาต่าง ๆ ปิดการเรียนการสอนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ขึ้นไปทั้งสิ้น เช่น โรงเรียนหาดใหญ่-วิทยาลัย ปิดเรียนตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน จนถึงวันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน และเริ่มเปิดเรียนในวันจันทร์ที่ 28 พฤศจิกายน เป็นต้น

สำหรับร้านค้าและสถานประกอบการต่าง ๆ ในเมืองหาดใหญ่ โดยทั่วไป เปิดดำเนินการได้ตามปกติในวันที่ 28 พฤศจิกายน หรือ 1 สัปดาห์ภายหลังจากน้ำท่วม ซึ่งปรากฏว่า บรรดาร้านค้าและห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่ได้นำสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมบางส่วน ออกจำหน่ายในราคาถูกลง โดยลดราคาลงประมาณ 50-60% ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก¹⁵

หมายเหตุ : สภาพของการเกิดอุทกภัยพิจารณาได้จาก ภาพประกอบที่ 6-23

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁵"ข่าวท้องถิ่นภาคใต้." สถานีโทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่, 28 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 11 แสดงความเสียหายของกระแสน้ำในคืนวันที่ 21 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 12 แสดงความรุนแรงของกระแสน้ำ

ภาพประกอบที่ 8 แสดงระดับความสูงของน้ำในเวลากลางคืน
ขณะที่เริ่มเกิดอุทกภัย
วันที่ 21 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 9 แสดงระดับน้ำที่บริเวณศูนย์การค้าลานาซ่า
ถนนเพชรเกษม

ภาพประกอบที่ 10 แสดงสภาพของน้ำท่วม ในเมืองหาดใหญ่
บริเวณโรงแรมหาดใหญ่เมอร์ซีน

ภาพประกอบที่ 13 ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงสภาพของอุทกภัย
ในเมืองหาคใหญ่
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 14 ภาพถ่ายทางอากาศ
แสดงสภาพของอุทกภัยในเมืองหาคใหญ่
บริเวณสะพานข้ามทางรถไฟ

ภาพประกอบที่ 15 แสดงสภาพของน้ำท่วม
บริเวณสถานีชุมทางรถไฟ เมืองหาคใหญ่
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 16 แสดงสภาพของน้ำท่วม บริเวณถนนธรรมบุญวิถี

ภาพประกอบที่ 17 แสดงสภาพของน้ำท่วม บริเวณหน้าศูนย์การค้าสันติสุข ถนนนิพัทธ์อุทิศ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบที่ 18 แสดงสภาพของน้ำท่วม บริเวณถนนเสน่หานุสรณ์

ภาพประกอบที่ 19 แสดงระดับความสูงของน้ำ
บริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศ 2
ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 20 แสดงระดับความสูงของน้ำ
บริเวณถนนศุภสารรังสรรค์
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 21 แสดงสภาพของน้ำท่วมภายหลังจากเกิดอุทกภัย
บริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศ 2
(วันที่ 23 พฤศจิกายน 2531)

ภาพประกอบที่ 22 แสดงสภาพของเมืองหาดใหญ่ หลังจากน้ำลด
บริเวณเชิงสะพานข้ามทางรถไฟ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2531

ภาพประกอบที่ 23 แสดงสภาพของเมืองหาดใหญ่ภายหลังจากน้ำลด
วันที่ 25 พฤศจิกายน 2531